

Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Dövlət Proqramının (2004-2006-cı illər) icrasının yekunları ilə əlaqədar

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası yanında Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyanın MƏLUMATI

“Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Dövlət Proqramı (2004-2006-cı illər)” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 3 sentyabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmişdir. Dövlət Proqramının məqsədi korrupsiyaya qarşı mübarizəni vahid strategiya çərçivəsində qurmaq və bu sahədə görülən tədbirləri səmərəli surətdə davam etdirmək olmuşdur. Zəruri qanunların qəbul edilməsi, dövlət orqanlarının fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi, səmərəli nəzarət mexanizmlərinin yaradılması, hüquq mühafizə və məhkəmə orqanlarının fəaliyyətinin müasir tələblərə uyğun olaraq qurulması əsas tədbirlər kimi müəyyən edilmişdir. Şəffaflığın artırılması, korrupsiyaya şərait yaradan halların aradan qaldırılması və qabaqlayıcı tədbirlərin həyata keçirilməsi korrupsiyaya qarşı mübarizənin əsas prinsipləri kimi təsbit edilmişdir. İqtisadi və sosial sahədə tədbirlər, həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması, sosial rifahın gücləndirilməsi, o cümlədən ədalətli rəqabətin təmini, investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması, maliyyə nəzarətinin gücləndirilməsi bu sahədə uzunmüddətli mübarizənin vacib şərtləri kimi göstərilmişdir. Korrupsiyaya qarşı mübarizədə səmərəliliyin artırılması üçün maarifləndirmə, qeyri hökumət və beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq tədbirləri nəzərdə tutulmuşdur.

2006-cı ilin dekabr ayında Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Dövlət Proqramının icra müddəti başa çatmışdır. Bu dövrdə əhəmiyyətli qanunlar qəbul edilmiş, korrupsiyaya qarşı mübarizə aparən ixtisaslaşmış institutlar fəaliyyətə başlamış, dövlət orqanlarında islahatlar aparılmış, vətəndaş cəmiyyətinin üzvləri ilə səmərəli əməkdaşlıq qurulmuşdur. Azərbaycan Respublikası korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə bağlı bütün beynəlxalq sənədlərə qoşulmuşdur. İqtisadi və sosial sahədə, əhalinin həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması, əmək haqlarının artırılması və sosial rifahın gücləndirilməsi sahəsində əsaslı nailiyyətlər əldə edilmişdir. İqtisadiyyat yüksək sürətlə inkişaf etməkdə davam etmiş, 2005-2006-cı illərdə ümumi daxili məhsulun artımına görə Azərbaycan dünyada lider dövlət olmuşdur. Maliyyə intizamının möhkəmlənməsi və aparılan iqtisadi islahatlar nəticəsində dövlət büdcəsi əsaslı surətdə artmışdır. Beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən dəyərləndirmələr aparılmış, həyata keçirilən tədbirlər və əldə edilmiş nəticələr müsbət qiymətləndirilmişdir.

Bu sənəd Dövlət Proqramında nəzərdə tutulan tədbirlərin yerinə yetirilməsi barədə məlumatları təqdim edir və Dövlət Proqramının ümumi icra vəziyyətini qiymətləndirir. Təqdim edilən məlumatlar 2004-2006-cı illərdə Dövlət Proqramının müvafiq bəndləri üzrə həyata keçirilmiş tədbirləri əhatə edir. Sənəd mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları və digər dövlət qurumları tərəfindən Komissiyaya təqdim edilən hesabatlar əsasında hazırlanmışdır. Dövlət Proqramının icrası ilə əlaqədar aşağıdakı tədbirlər görülmüşdür.

1. Qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi sahəsində tədbirlər

1. Dövlət Proqramının 1.1, 1.2, 1.4 bəndlərinə uyğun olaraq Cinayət Məcəlləsinə, Cinayət Prosesual Məcəlləsinə və "Vətəndaşların müraciətlərinə baxılması qaydası haqqında" qanuna əlavə və dəyişikliklər edilmişdir¹. Cinayət Məcəlləsinə əlavə və dəyişikliklər vəzifədən sui-istifadə, rüşvət alma və rüşvət vermə cinayətlərinin tərkibini yenidən müəyyən etmiş, yeni nüfuz alveri cinayətinin tərkibini müəyyən etmiş, cinayət qanunvericiliyinə passiv və aktiv rüşvətxorluq anlayışlarını daxil etmişdir. Bu cinayətlərə görə cinayət məsuliyyəti artırılmış, rüşvət alma cinayəti ağır cinayətlər kateqoriyasına daxil edilmişdir. Vəzifəli şəxslərin kateqoriyası genişləndirilmiş və korrupsiya ilə bağlı cinayətlərin istintaq aidiyyəti müəyyən edilmişdir. Həmçinin müsadirə cəzasının obyektinə əlavə olaraq əmlakın əhatəsi genişləndirilmiş, cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlak istifadə edildiyi, özgəninkiləşdirildiyi və ya başqa səbəblərdən dövlət nəfinə alınma bilinmədiyi halda dəyərində görə müsadirə təmin edilmişdir. "Vətəndaşların müraciətlərinə baxılması qaydası haqqında" qanuna edilmiş əlavə və dəyişikliklər dövlət orqanları tərəfindən korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozumlarla bağlı müraciətlərə baxılması üçün daha qısa müddətləri müəyyən edir və müraciətlərin qəbul edilməsi və cavablandırılması işinin elektron formada həyata keçirilməsinə imkan verir. Bununla yanaşı Cinayət Prosesual Məcəlləsinə və Cəzaların İcrası Məcəlləsinə dəyişikliklər edilmişdir. Bu əlavə və dəyişikliklər cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlak istifadə edildiyi, özgəninkiləşdirildiyi və ya başqa səbəblərdən dövlət nəfinə alınma bilinmədiyi halda dəyərində görə müsadirənin prosesual normalarını müəyyən edir.

2. Dövlət Proqramının 1.3-cü bəndinə uyğun olaraq, korrupsiya hüquqpozumlarına görə hüquqi şəxslərin cinayət məsuliyyətinin müəyyən edilməsi məqsədi ilə Komissiyanın tərkibində fəaliyyət göstərən qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi üzrə işçi qrupu tərəfindən Cinayət Məcəlləsinə əlavə və dəyişikliklərin layihəsi üzrə işlər davam etdirilmiş, beynəlxalq təcrübə öyrənilmişdir. İşçi qrupu tərəfindən hazırlanmış layihə rəy bildirməsi üçün Avropa Şurası və ABŞ-ın Ədliyyə Departamentinə təqdim edilmişdir. Bununla yanaşı Cinayət Məcəlləsinin təkmilləşdirilməsi üzrə fəaliyyət göstərən xüsusi işçi qrupu tərəfindən Cinayət Məcəlləsinə hüquqi şəxslərin məsuliyyəti ilə əlaqədar müddəaların əlavə edilməsi məsələsinə baxılır. *Komissiya hesab edir ki, Azərbaycan Respublikasının qoşulduğu Avropa Şurasının korrupsiya ilə əlaqədar cinayət və mülki-hüquqi məsuliyyət haqqında konvensiyaları, BMT-nin Korrupsiya əleyhinə Konvensiyası, BMT-nin Transmilli Mütəşəkkil Cinayətkarlığa qarşı Konvensiyasının öyrənilməsi işi davam etdirilməli, qanunvericiliyin bu konvensiyalara uyğun olaraq daha da təkmilləşdirilməsi üçün əlavə tədbirlər görülməlidir. Hüquqi şəxslərin cinayət məsuliyyətini nəzərdə tutan qanunvericilik aktlarının qəbul edilməsi işi sürətləndirilməlidir.*

3. Dövlət Proqramının 1.5-ci bəndinə uyğun olaraq korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə aşağıdakı qanunvericilik aktı qəbul edilmiş və Dövlət Proqramında göstərilən digər tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün 15-dən çox normativ hüquqi aktlar hazırlanmışdır.

¹ "Korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına əlavələr və dəyişikliklər edilməsi haqqında" 2006-cı il 07 aprel tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə

- Korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına əlavələr və dəyişikliklər edilməsi haqqında qanun (7 aprel 2006-cı il)
- Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası yanında Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiya haqqında Əsasnamə (3 may 2005-ci il)
- Azərbaycan Respublikasının Baş Prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə İdarəsinin Əsasnaməsi (28 oktyabr 2004-cü il)
- Vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsi qaydaları (24 iyun, 2005-ci il)
- İnformasiya azadlığı haqqında qanun (30 sentyabr 2005-ci il)
- İnzibati İcraat haqqında qanun (21 oktyabr 2005-ci il)
- Məhkəmələr və hakimlər haqqında qanuna əlavə və dəyişikliklər; Məhkəmə-Hüquq Şurası haqqında qanun (28 dekabr 2004)
- Vəzifəli şəxslərin fəaliyyətində maraqlar toqquşmasının qarşısının alınması haqqında qanun layihəsi
- Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında qanun layihəsi

4. Dövlət Proqramının 1.6-cı bəndinin icrası ilə əlaqədar, Komissiyanın tərkibində qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi üzrə işçi qrup yaradılmışdır. İşçi qrupun tərkibində dövlət orqanlarının nümayəndələri ilə yanaşı həmçinin beynəlxalq və qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri də təmsil edilirlər.

5. Dövlət Proqramının 1.7-ci bəndinə uyğun olaraq normativ hüquqi aktların layihələrinin korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə əlaqədar müvafiq ekspertizası mütəmadi həyata keçirilmişdir. Ekspertiza müxtəlif dövlət qurumları, Komissiyanın tərkibində qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi üzrə işçi qrup, qeyri hökumət təşkilatları və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən həyata keçirilmişdir. *Komissiya hesab edir ki, normativ hüquqi aktların layihələrinin korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə əlaqədar ekspertizasının təşkili daha sistemli şəkildə həyata keçirilməlidir.*

6. Dövlət Proqramının 1.8-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində (bundan sonra "Milli Məclis") müzakirə edilən qanun layihələri Milli Məclisin internet saytında yerləşdirilmiş və bu qanunlar üzrə təklif və rəylərin qəbul edilməsi işi davam etdirilmişdir. Komissiyanın dəstəyi ilə bir sıra qanunlar üzrə ictimai dinləmələr həyata keçirilmişdir. Komissiyanın da üzvü olduğu "Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan qeyri hökumət təşkilatlarının Məlumat və Əməkdaşlıq Şəbəkəsi" tərəfindən "Dövlət Qulluqçularının etik davranış kodeksi" və "Vəzifəli şəxslərin fəaliyyətində maraqlar toqquşmasının qarşısının alınması haqqında" qanun layihələri üzrə ictimai dinləmələr keçirilmişdir. Keçirilən ictimai dinləmələrdə vətəndaş cəmiyyətinin üzvləri, yerli və beynəlxalq ekspertlər və müxtəlif dövlət qurumlarının nümayəndələri iştirak etmişlər. İctimai dinləmələr zamanı səsəndirilmiş və təqdim edilmiş fikir və rəylər aidiyyəti üzrə təqdim edilmişdir.

7. Dövlət Proqramının 1.9-cu bəndinin icrası ilə əlaqədar www.qanunvericilik.az (www.e-qanun.az) ünvanında milli qanunvericiliyin internet elektron bazası yaradılmışdır. Buna baxmayaraq elektron bazanın mütəmadi olaraq

yenilənməsi təmin edilməmiş və bazanın işləməsində mütəmadi problemlər mövcud olmuşdur. *Komissiya hesab edir ki, aidiyyəti dövlət orqanları xüsusilə Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən milli qanunvericiliyin internet elektron bazasının təkmilləşdirilməsi və mütəmadi olaraq yenilənməsi işi təmin edilməlidir.*²

8. Dövlət Proqramının 1.10-cü bəndinin icrası ilə əlaqədar hüquq normalarının qaydaya salınması, onlar arasındakı ziddiyyətlərin aradan qaldırılması, köhnəlmiş normaların ləğvi və ya dəyişdirilməsi, qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi üzrə zəruri tədbirlər görülmüşdür. Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının sənədləri qanunvericiliyə uyğunlaşdırılaraq dövlət qeydiyyatına alınmış, bir sıra normativ hüquqi akt qüvvədən düşmüş hesab edilmişdir.

2. Dövlət orqanlarının fəaliyyəti sahəsində tədbirlər

9. Dövlət Proqramının 2.1-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar bir sıra dövlət qurumları yenidən təşkil edilmiş və digər yeni qurumlar yaradılmışdır. İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin Dövlət əmlakının idarə edilməsi və özəlləşdirilməsi departamentinin əsasında yeni qurum Dövlət Əmlakının İdarə Edilməsi üzrə Dövlət Komitəsi yaradılmış, Mədəniyyət, Gənclər, İdman və Turizm nazirlikləri, Qadın Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi ləğv edilərək, onların əsasında Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Gənclər və İdman Nazirliyi, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi yaradılmışdır. Həmçinin Rabitə, Yanacaq və Energetika nazirlikləri ləğv edilmiş və onların əsasında Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları, Sənaye və Energetika nazirlikləri yaradılmışdır. Bundan əlavə, Fövqəladə Hallar Nazirliyi və Müdafiə Sənayesi Nazirliyi yaradılmış, habelə İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin nəzdində olmuş Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidmətinin əsasında Nazirlər Kabinetinin yanında Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidməti yaradılmışdır. Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin strukturu yenidən təşkil edilmişdir.³ Dövlət Proqramında dövlət qulluğu ilə bağlı tədbirlərin həyata keçirilməsi və islahatların sürətləndirilməsi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiya yaradılmışdır. Göstərilən orqanların fəaliyyətini təmin etmək üçün onların əsasnamələri qəbul edilmişdir. Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları arasında səlahiyyət bölgüsünün daha dəqiq müəyyən edilməsi məqsədi ilə Komissiyanın 2 may 2005-ci il tarixli tövsiyəsinə əsasən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 14 fevral 2006-cı il tarixli Fərmanı ilə mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının nümunəvi əsasnaməsi təsdiq edilmişdir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 17 avqust tarixli Fərmanı ilə Ədliyyə orqanlarının inkişafı haqqında Fərman imzalanmışdır. Dövlət büdcəsindən formalaşan sosial pensiyaların və bir sıra müavinətlərin idarə olunması 2006-cı ilin yanvarın 1-dən Dövlət Sosial Müdafiə Fondundan Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinə verilmiş, hər iki orqan arasında funksiyalar dəqiqləşdirilmişdir. *Komissiya hesab edir ki, dövlət orqanlarının fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi, bu orqanların fəaliyyətinin müasir tələblərə uyğun qurulması, onların fəaliyyətində yeni texnologiyaların tətbiqi, dövlət orqanları*

² “Ədliyyə Orqanlarının inkişafı haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 17 avqust 2006-cı il tarixli Fərmanı da həmçinin normativ hüquqi aktların və normativ xarakterli aktların internet informasiya resursunun yaradılmasını, onun sistemə uyğunlaşdırılmasının təmin edilməsini tələb edir.

³ Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Komitəsi müstəqil qurum kimi ləğv edilərək, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Dövlət Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Agentliyi kimi yenidən formalaşdırılmış, habelə yeni qurumlar – Dövlət Baytarlıq Xidməti, Dövlət Fitosanitar Xidməti, Kənd Təsərrüfatı Kreditləri üzrə Dövlət Agentliyi yaradılmışdır.

tərəfindən qərar qəbul etmə prosesinin sürətləndirilməsi və daha səmərəli qurulması, dövlət orqanlarının fəaliyyətində şəffaflığın artırılması üçün tədbirlərin korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə növbəti dövlət proqramında nəzərdə tutulması məqsədemüvafiqdir.

10. Dövlət Proqramının 2.2-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar Komissiyanın və Azərbaycan Respublikasının Baş Prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə İdarəsinin əsasnamələrində bu orqanların vəzifələrindən biri kimi şəxslərin korrupsiyaya ilə bağlı şikayət və ərizələrinə baxılması müəyyən edilmişdir. “Vətəndaşların müraciətlərinə baxılması qaydası haqqında” qanuna 13 may 2006-cı il tarixli əlavələr korrupsiya ilə bağlı hüquqpozmalarla bağlı müraciətlərə baxılması üçün dövlət orqanlarına daha qısa müddətləri müəyyən edir və müraciətlərin qəbul edilməsi və cavablandırılması işinin elektron formada həyata keçirilməsinə imkan verir. Baş Prokurorluqda vətəndaşların müraciətlərinə baxılması işini təkmilləşdirmək məqsədi ilə lokal kompüter şəbəkəsi yaradılmışdır. Bu şəbəkə vətəndaşların müraciətlərinin nəticəsi barədə məlumat almaları üçün yeni imkanlar təqdim edir. “Məhkəmələr və hakimlər haqqında” qanuna edilmiş yeni əlavə və dəyişikliklərə görə fiziki və hüquqi şəxslər hakimlər tərəfindən “Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında» qanunda nəzərdə tutulan korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların törədilməsi haqqında məlumata malik olduqda birbaşa Məhkəmə-Hüquq Şurasına müraciət edə bilərlər. Məhkəmə Hüquq Şurası bu halda öz qərarı ilə hakimlər haqqında intizam icraatı başlaya bilər. Bundan əlavə, Komissiya tərəfindən daxil olan ərizə və şikayətlərə baxılmış, vətəndaşların qəbulu təşkil edilmiş, korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların əlamətləri olduqda həmin materiallar yoxlanılması üçün müvafiq orqanlara göndərilmişdir. Hesabat dövründə Komissiya və digər dövlət orqanları həmçinin “Şəffaflıq Azərbaycan” qeyri hökumət təşkilatı ilə vətəndaşların müraciətlərinə baxılması ilə əlaqədar “Hüquqi məsləhət və ictimai maraqların müdafiəsi” layihəsi çərçivəsində əməkdaşlıq etmişdir. Vətəndaşların müraciətlərinin qəbul edilməsi ilə əlaqədar “qaynar xətt” və elektron vasitələrin tətbiqi təcrübəsi əksər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən həyata keçirilmişdir. Mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən vətəndaşların qəbulu mütəmadi həyata keçirilmiş, vətəndaşlarla görüşlər təşkil edilmişdir. *Görülmüş tədbirlərə baxmayaraq Komissiya qeyd edir ki, daxil olan məlumatlardan görünür ki, ərizə və şikayətlərə baxılmasında çatışmazlıqlar və süründürməçilik halları mövcud olmuşdur. Bir sıra hallarda ərizə və şikayətlər lazımınca araşdırılmamış və onlara müvafiq qaydada və müddətdə cavablar verilməmişdir. Komissiya hesab edir ki, bütün mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları mövcud qanunvericiliyə uyğun olaraq ərizə və şikayətlərə baxılması işini təkmilləşdirməli, yaradılmış qaynar xətt və bu xətlər üzrə qəbul edilmiş müraciət və şikayətlərə baxılması işinin səmərəliliyini artırmalıdır.*

11. Dövlət Proqramının 2.3-cü bəndin icrası ilə əlaqədar, 2005-ci ilin oktyabr ayında “İnzibati icraat haqqında” qanun qəbul edilmişdir. Nazirlər Kabinetinin 2006-cı il 22 may tarixli qərarı ilə “İnzibati orqanlar arasında aidiyyət və səlahiyyətlə bağlı mübahisələrin həlli Qaydası” təsdiq edilmişdir. “İnzibati icraat haqqında” qanunun tətbiqi ilə əlaqədar qanunvericilik aktlarına əlavə və dəyişikliklər və digər normativ aktlar hazırlanmışdır.

12. Dövlət Proqramının 2.4-cü bəndinin icrası ilə əlaqədar Komissiyanın qərarına uyğun olaraq, əksər dövlət orqanları onların fəaliyyətini və müvafiq

qanunvericilik aktlarını əks etdirən internet səhifələrini tərtib etmiş və ya təkmilləşdirmiş, ərizə və şikayətlərin elektron vasitələrlə qəbul edilməsini təmin etmişlər.⁴ Göstərilən tələblərə baxmayaraq bir sıra dövlət orqanları, xüsusilə yerli icra hakimiyyəti orqanları və bələdiyyələr öz fəaliyyətlərini əks etdirən internet səhifələrinin yaradılmasını təmin etməmişlər. Həmçinin Mədəniyyət və Turizm, Nəqliyyat, Sənaye və Energetika nazirlikləri, Dini qurumlarla iş üzrə Dövlət Komitəsi, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Dövlət Proqramının bu tələbinin icra edilməsini gecikdirmişlər. Bir sıra dövlət orqanları öz internet səhifələrində göstərilən məlumatların vaxtı-vaxtında yenilənməsi və səhifələrin bütün bölmələrinin işləməsini təmin etməmişlər. Bu səhifələrdə həmin orqanlar tərəfindən göstərilən xidmətlər barəsində ətraflı açıqlama verilməmiş və bu xidmətin həyata keçirilməsi üçün tələb olunan formulyarlar və blanklar yerləşdirilməmişdir. *Komissiya hesab edir ki, dövlət orqanları qısa müddət ərzində göstərilən çatışmazlıqları aradan qaldırmalı və internet səhifələri təkəcə məlumat mənbəyi kimi deyil, həmçinin vətəndaşlara xidmətin asanlaşdırılması üçün istifadə edilməlidir.*

13. Dövlət Proqramının 2.5-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, 2005-ci il 5 dekabr tarixdə "İnformasiya əldə etmək haqqında" qanun qəbul edilmişdir. Bu qanunun icrası ilə bağlı 30-dan çox sənədə əlavə və dəyişiklikləri nəzərdə tutan normativ hüquqi aktların layihələri hazırlanmış, digər sənədlər hüquqi ekspertizadan keçirilmişdir. Nazirlər Kabineti tərəfindən müvafiq sənədlər təsdiq edilmişdir⁵. Dövlət Statistika Komitəsində informasiya əldə edilməsini təkmilləşdirmək məqsədilə yeni struktur bölmə yaradılmışdır. Komissiya 27 dekabr 2005-ci il tarixli iclasında mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları və bələdiyyələrin "İnformasiya əldə etmək haqqında" qanundan irəli gələn vəzifələrin və tələblərin bu orqanlarda çalışan şəxslər tərəfindən öyrənilməsi üçün müvafiq treyninqlər təşkil etməsi və bu sahədə vətəndaşlar arasında maarifləndirmə tədbirləri həyata keçirməsi barədə qərar qəbul etmişdir. *Komissiya qeyd edir ki, yeni qəbul edilmiş "İnformasiya əldə etmək haqqında" qanunun tələbi olan İnformasiya Məsələləri üzrə Müvəkkil institutunun yaradılması işi sürətləndirilməli, dövlət orqanları və bələdiyyələr "İnformasiya əldə etmək haqqında" qanunun tələblərinin öyrənilməsi üçün lazımı maarifləndirmə tədbirləri və treyninqlər təşkil etməlidirlər.*

14. Dövlət Proqramının 2.6-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar haqqında məlumat verən şəxslərin hüquqlarının müdafiəsi məqsədilə "Dövlət Qulluqçularının etik davranış kodeksi" və "Dövlət qulluqçularının və digər vəzifəli şəxslərin fəaliyyətində maraqlar toqquşmasının qarşısının alınması haqqında" qanun layihələrinə xüsusi müddəə əlavə edilmişdir.

15. Dövlət Proqramının 2.7-ci və 3.7-ci bəndlərinin icrası ilə əlaqədar, Baş Prokurorluqda, Daxili İşlər, Ədliyyə, Vergilər, İqtisadi İnkişaf, Müdafiə nazirliklərində, Dövlət Gömrük komitəsi, Təhsil Nazirliyi və digər orqanlar tərəfindən daxili nəzarət qurumları yaradılmış, müvafiq təlimatlar qəbul edilmişdir. Milli Təhlükəsizlik

⁴ "Vətəndaşların müraciətlərinə baxılması qaydası haqqında" qanuna 2006-cı il 07 aprel tarixdə edilmiş əlavə və dəyişikliklərə əsasən ərizə və şikayətlərin elektron vasitələrlə qəbul edilməsi işinin təşkili müəyyən edilmişdir.

⁵ "Sənədlərin saxlanması, komplektləşdirilməsinə və mühafizəsinə dair qaydalar", "Sənədlərin reyestrinin yaradılması, saxlanması və vaxtaşırı yeniləşdirilməsi Qaydaları" və "Sənədlərin reyestrindən istifadəyə dair Qaydalar"

Nazirliyində, Dövlət Sərhəd Xidmətində daxili nəzarətin həyata keçirilməsi ayrıca struktur bölmələrə həvalə olunmuşdur. Prokurorluq orqanlarında daxili nəzarət funksiyasının həyata keçirilməsi Baş Prokurorun yanında Korrupsiyaya qarşı mübarizə İdarəsinin tərkibində yaradılmış Daxili təhqiqatlar şöbəsinə həvalə edilmişdir. *Komissiya qeyd edir ki, yaradılmış daxili nəzarət qurumlarının maddi texniki bazasının gücləndirilməsi və fəaliyyətlərinin təkmilləşdirilməsi üçün əlavə tədbirlər həyata keçirilməlidir.*

16. Dövlət Proqramının 2.8-ci bəndi dövlət və özəl sektorda korrupsiyanın səviyyəsinin öyrənilməsi məqsədi ilə ixtisaslaşdırılmış tədqiqatların həyata keçirilməsini nəzərdə tutur. Dövlət Proqramında göstərilməsinə baxmayaraq bu cür tədqiqatların həyata keçirilməsi mümkün olmamışdır. Bu tədqiqatların aparılmasının əsas səbəbi bu tədbirin həyata keçirilməsi üçün lazımı maliyyə vəsaitinin nəzərdə tutulmamasıdır. Komissiyanın 2007-ci il büdcəsində bu cür tədqiqatların həyata keçirilməsi üçün vəsaitlər nəzərdə tutulur. Buna baxmayaraq hesabat dövründə Şəffaflıq Azərbaycan, Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Fond, Vətəndaşların hüquqlarının müdafiəsi liqası, Sahibkarlar təşkilatları Milli Konfederasiyası və sair qeyri hökumət təşkilatları tərəfindən dövlət və özəl sektorda korrupsiyanın səviyyəsinin öyrənilməsi məqsədi ilə sorğular keçirilmişdir. Qeyd edilən təşkilatlar tərəfindən keçirilən sorğuların nəticələri öyrənilmiş və Komissiya tərəfindən rəylər təqdim edilmişdir.

17. Dövlət Proqramının 2.9-cu bəndinin icrası ilə əlaqədar, Nazirlər Kabinetinin Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi qarşısında 2005-ci və 2006-cı illərdə illik hesabatına korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində həyata keçirilmiş tədbirlər barədə məlumatlar verilmişdir.

18. Dövlət Proqramının 2.10-cu və 3.8-ci bəndlərinin icrası ilə əlaqədar hazırlanmış "Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları" qanun layihəsi Milli Məclisdə artıq iki oxunuşdan keçmişdir. Layihəyə həmçinin Komissiyanın nəzdində fəaliyyət göstərən qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi üzrə işçi qrupu tərəfindən baxılmışdır. Qanun layihəsi ekspert rəyi təqdim edilməsi üçün Avropa Şurası və ABŞ-ın Ədliyyə Departamentinə təqdim edilmişdir. Daxili İşlər, Vergilər, Təhsil nazirliklərində, Dövlət Gömrük Komitəsində və Auditorlar Palatasında etik davranış qaydalarının tənzimləyən daxili təlimatlar qəbul edilmişdir. "Notariusun etik davranış kodeksi" təsdiq edilmişdir. Təhsil Nazirliyinin nəzdində fəaliyyət göstərən işçi qrupu və Amerika Hüquqşünaslar Assosiasiyası (ABA-CEELİ) təşkilatı tərəfindən hazırlanmış "Təhsil müəssisələri üçün etik standartlar modeli" adlı sənəd ölkənin bütün təhsil müəssisələrinə göndərilmişdir. Baş Prokurorluq tərəfindən "Azərbaycan Respublikası Prokurorluğu işçilərinin Etik Davranış Kodeksi"nin layihəsi hazırlanaraq rəy və təkliflərin verilməsi üçün tabe prokurorluqlara göndərilmiş, müvafiq təkliflər nəzərə alınmaqla layihənin yekun variantı hazırlanmışdır. Ədliyyə Nazirliyində "Ədliyyə orqanları işçilərinin qulluq etikasını normaları və intizam qaydaları"nın layihəsi hazırlanmışdır. *Komissiya hesab edir ki, "Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları"nın qəbul edilməsi üçün qanunvericilik tədbirləri sürətləndirilməlidir.*

19. Dövlət Proqramının 2.11-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, Baş Prokurorluq, Ədliyyə Nazirliyi, Vergilər Nazirliyi və digər orqanların tədris mərkəzlərində, həmçinin yerli icra hakimiyyəti orqanlarında xüsusi proqramlar təşkil edilmiş, materiallar nəşr

edilib paylanmışdır. Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası tədris proqramlarına korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə əlaqədar əlavə və dəyişikliklər edilmişdir. Təhsil Nazirliyinin göstərişi ilə ali məktəblərin proqramlarına korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə əlaqədar mövzular daxil edilmişdir.

20. Dövlət Proqramının 2.12-13-cü bəndlərinin icrası ilə əlaqədar, hesabat dövründə Daxili İşlər, Vergilər, İqtisadi İnkişaf, Ədliyyə, Xarici İşlər, Əmək və Əhalinin Sosial müdafiəsi nazirliklərində, Dövlət Gömrük Komitəsi, Dövlət Əmlakının İdarə edilməsi üzrə Dövlət Komitəsi, Standartlaşma və Metrologiya Agentliyi və Dövlət qulluğu məsələləri üzrə Komissiyada dövlət qulluğuna qəbul müsabiqə əsasında həyata keçirilmişdir. Dövlət qulluğuna qəbul edilməsi məsələlərini tənzimləyən normativ hüquqi aktlara müvafiq dəyişikliklər və əlavələr olunmuşdur. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiya mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının kadr qurumları üçün lazımi treyninq və seminarlar keçirmişdir. Göstərilənlərə baxmayaraq Komissiya qeyd edir ki, bir sıra mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarında - Maliyyə, Gənclər və İdman, Mədəniyyət və Turizm, Kənd Təsərrüfatı, Nəqliyyat, Sənayə və Enegetika, Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları nazirliklərində, Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsində, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsində, Dövlət Statistika Komitəsində, Nazirlər Kabineti yanında Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri Xidmətində, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunda, Xaricdə yaşayan azərbaycanlılar üzrə Dövlət Komitəsində dövlət qulluğuna qəbulun müsabiqə yolu ilə həyata keçirilməsi təmin edilməmişdir. Yerli icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən dövlət proqramının bu tələbinin icra edilməsi üçün müvafiq mexanizmlər hazırlanmamışdır. Komissiya həmçinin qeyd edir ki, dövlət qulluğuna qəbulun müsabiqə əsasında keçirildiyi dövlət orqanlarında keçirilən müsabiqələr zamanı bəzi hallarda vakant vəzifələr, işçilərdən tələb edilən bilik və bacarıqlar barədə mətbuatda ətraflı məlumatların verilməsi təmin edilməmiş, sənədlərin qəbuluna dair müddətlər qanunvericilikdə nəzərdə tutulduğundan az və ya artıq müəyyən edilmiş, qanunvericilikdə nəzərdə tutulmayan sənədlərin təqdim edilməsi istənilmiş və test nümunələrinin ekspertizası səthi aparılmışdır. *Komissiya qeyd edir ki, bütün dövlət orqanları dövlət qulluğuna qəbulun müsabiqə və şəffaflıq əsasında həyata keçirilməsinin təmin edilməsi, dövlət qulluğuna qəbul zamanı göstərilən çatışmazlıqların aradan qaldırılması üçün zəruri tədbirlər görməlidirlər. Komissiya hesab edir ki, dövlət qulluğunun müasir tələblərə uyğun olaraq qurulması, insan resurslarından səmərəli istifadənin artırılması, ixtisaslı kadrların hazırlanması, dövlət qulluğuna qəbulun müsabiqə və şəffaflıq əsasında həyata keçirilməsi ilə bağlı qanunvericilik bazasının və institusional mexanizmlərin təkmilləşdirilməsi və bu sahədə həyata keçirilən islahatların davam etdirilməsi zəruridir.*

21. Dövlət Proqramının 2.14-cü bəndi dövlət orqanlarında qulluğun nüfuzunun artırılması üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsini nəzərdə tutur. Bu bəndin icrası ilə əlaqədar, bütün dövlət orqanlarında uğurlu fəaliyyəti ilə seçilən, öz vəzifə səlahiyyətlərini məsuliyyətlə yerinə yetirən dövlət qulluqçularının rəğbətləndirilməsi, vəzifədə irəli çəkilməsi, xarici ölkələrə təlim səfərlərinə göndərilməsi həyata keçirilmişdir. *Komissiya hesab edir ki, bütün dövlət orqanları bu orqanlarda ixtisaslı kadrların qulluğa cəlb edilməsi üçün təşviqəddici tədbirlər həyata keçirməlidirlər.*

22. Dövlət Proqramının 2.16-cı və 3.15-ci bəndlərinə müvafiq olaraq, dövlət qulluqçularının vəzifə maaşlarına ixtisas dərəcəsinə görə əlavə haqqın məbləği 2006-cı ilin 1 yanvar tarixdən qaldırılmışdır⁶. Müdafiə, Mili Təhlükəsizlik, Ədliyyə, Fövqəladə Hallar, Daxili İşlər nazirliklərinin, Dövlət Sərhəd Xidmətinin, Dövlət Gömrük Komitəsinin, Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidmətinin, Dövlət Feldyeger Xidmətinin işçilərinin rütbəyə görə və vəzifəyə görə maaşları 1,5-2,5 dəfə artırılmışdır. Elm, təhsil, mədəniyyət, səhiyyə, sosial-təminat sahələrində çalışanların aylıq vəzifə maaşları 2005 və 2006-cı illərdə artırılmışdır. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq sərəncamları ilə büdcədən maliyyələşən təhsil, səhiyyə, mədəniyyət, elm və elmi-tədqiqat, sosial təminat, gənclər və idman, ekologiya, kənd təsərrüfatı və digər sahələrdə çalışan işçilərin və dövlət qulluqçularının aylıq maaşları 2007-ci il 1 fevral tarixdən 25 faiz artırılmışdır. 2006-cı il dekabrın 1-dən prokurorluq işçilərinin aylıq vəzifə maaşları orta hesabla 2.5 dəfə artırılmışdır. Daxili işlər orqanlarının bəzi qurumlarının, o cümlədən dövlət yol polisinin, dövlət yol-patrol xidməti, çevik polis alayı, diplomatik nümayəndəliklərin və metropolitenin mühafizəsini həyata keçirən əməkdaşların maaşları vəzifəsindən asılı olaraq 5-7 dəfə artırılmışdır. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 yanvar 2007-ci il Sərəncamı ilə minimum aylıq əmək haqqı artırılaraq 50 AZN müəyyən edilmişdir. Dövlət orqanlarında çalışan işçilərin əmək haqlarının daha da artırılması məqsədilə müvafiq vəsaitlər cari ilin dövlət büdcəsinə daxil edilmişdir.

23. Dövlət Proqramının 2.15, 2.17-ci bəndlərinə müvafiq olaraq, dövlət qulluqçularının fəaliyyətinin dəyərləndirilməsi və dövlət qulluğunun rotasiya sistemi üzrə həyata keçirilməsi ilə bağlı 2006-cı il 10 oktyabr tarixdə "Dövlət qulluğu haqqında" qanuna əlavə və dəyişikliklər edilmişdir. Dövlət Proqramının 2.17-ci bəndi mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarından dövlət qulluğunun rotasiya sistemi üzrə həyata keçirildiyi sahələrin müəyyən edilməsini tələb edir. Bundan əlavə, bu bəndə müvafiq olaraq, Komissiya 2005-ci il 2 may tarixli qərarı ilə dövlət orqanlarından dövlət qulluğunda, xüsusilə də dövlət qulluqçularının şəxslərlə daimi əlaqədə olduğu sahələrdə vəzifələrin icrasının rotasiya prinsipi üzrə həyata keçirilməsini tələb etmişdir. *Komissiya hesab edir ki, dövlət orqanları Komissiyanın yuxarıda göstərilən qərarına uyğun olaraq Dövlət Proqramının bu tələbinin icrası üçün əlavə tədbirlər görməlidirlər.*

24. Dövlət Proqramının 2.18-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, "Vəzifəli şəxslərin fəaliyyətində maraqlar toqquşmasının qarşısının alınması haqqında" qanun layihəsi Komissiyanın tərkibində fəaliyyət göstərən qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi üzrə işçi qrup tərəfindən hazırlanmışdır. Qanun hazırda ekspert rəyi təqdim edilməsi üçün Avropa Şurasına və ABŞ-ın Ədliyyə Departamentinə göndərilmişdir. *Komissiya qeyd edir ki, qeyd edilən qanun layihəsi üzrə işlər yekunlaşdırılmalı və bu layihələrin qəbul edilməsi üçün qanunvericilik tədbirləri sürətləndirilməlidir.*

25. Dövlət Proqramının 2.19-2.20-ci bəndlərinə müvafiq olaraq, Vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsi Qaydalarının təsdiq edilməsi barədə qanun 24 iyun 2005-ci il tarixdə qüvvəyə minmişdir. Bu qanun maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilmə formasını, maliyyə xarakterli məlumatları təqdim edən vəzifəli şəxsləri, bu məlumatları qəbul edən orqanları və həmin məlumatların yoxlanılması qaydalarını müəyyən edir. Bununla əlaqədar maliyyə xarakterli

⁶ Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 16 noyabr tarixli Fərmanına əsasən

məlumatların təqdim edilməsi üçün Nazirlər Kabineti tərəfindən bəyannamə formalarının tərtib edilməsi ilə əlaqədar qərar layihəsi hazırlanmışdır.

26. Dövlət Proqramının 2.21-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, “Siyasi partiyalar haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əlavələr edilməsi barədə” qanun layihəsi üzrə işlər davam etdirilir.

27. Dövlət Proqramının 2.22-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar Maliyyə Nazirliyi tərəfindən hazırlanmış “Siyasi partiyalarda mühasibat uçotunun təşkili, aparılması və maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsinə dair Milli Mühasibat Uçotu Standartı”nın layihəsi aidiyyəti orqanlardan təqdim edilmiş təkliflər nəzərə alınmaqla hazırlanmışdır.

3. Hüquq mühafizə orqanları və məhkəmələrin fəaliyyəti sahəsində tədbirlər

28. Dövlət Proqramının 3.1-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar Baş Prokurorluq, Daxili İşlər, Ədliyyə və Vergilər nazirlikləri arasında “Korrupsiyaya qarşı mübarizədə hüquq mühafizə və prokurorluq orqanlarının qarşılıqlı əlaqələri haqqında” təlimat hazırlanmışdır. Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsi ilə Baş Prokurorun yanında Korrupsiyaya qarşı mübarizə İdarəsi arasında səmərəli əməkdaşlıq qurulmuşdur. Bundan əlavə, Baş Prokurorluq, Ədliyyə, Vergilər və Daxili İşlər nazirliklərinin əməkdaşları birgə təlimlərə cəlb edilmişlər.

29. Dövlət Proqramının 3.2-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 28 oktyabr tarixli Fərmanı ilə Azərbaycan Respublikasının Baş Prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə İdarəsinin Əsasnaməsi və prokurorluq işçilərinin say tərkibi təsdiq edilmişdir. İdarənin işçilərlə komplektləşdirilməsi davam etdirilmiş, maddi texniki təminatı üçün zəruri olan tədbirlər görülmüş, idarə lazımı avadanlıqlarla təchiz edilmişdir. *Komissiya hesab edir ki, Korrupsiyaya qarşı Mübarizə İdarəsi öz fəaliyyətini təkmilləşdirməli, yeni texnologiyaların tətbiqi, beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi və bu məqsədlə xarici ölkələrin aidiyyəti qurumları ilə əməkdaşlığı genişləndirmək üçün əlavə tədbirlər görməlidir.*

30. Dövlət Proqramının 3.3-cü bəndinin icrası ilə əlaqədar, 2006-cı il 13 may tarixdə korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə əlaqədar Cinayət Prosesual Məcəlləsinə əlavə və dəyişikliklər edilmişdir. Bu dəyişikliyə əsasən korrupsiya ilə əlaqədar cinayətlərin istintaqı prokurorluq tərəfindən həyata keçirilir.

31. Dövlət Proqramının 3.4-cü bəndi korrupsiya ilə bağlı cinayətlər haqqında statistik hesabatların tərtib edilməsini və korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalara barədə vahid informasiya bazasının yaradılmasını tələb edir. *Komissiya bu tədbirlərin həyata keçirilməməsinin obyektiv səbəblərdən asılı olduğunu qeyd edərək hesab edir ki, aidiyyəti dövlət orqanları bu tələblərinin icrası üçün tədbirləri sürətləndirməlidirlər.*

32. Dövlət Proqramının 3.5-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, Daxili İşlər Nazirliyi Korrupsiyaya qarşı mübarizə İdarəsi tərəfindən başlanılan cinayət işlərinin uçotunu aparmağa başlamışdır.

33. Dövlət proqramının 3.6-cı bəndinə müvafiq olaraq Daxili İşlər Nazirliyində korrupsiyaya qarşı mübarizə işinin ixtisaslı təşkil olunması üçün Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsinin strukturunda 2005-ci ilin mart ayında Korrupsiya cinayətləri üzrə Əməliyyat-Axtarış Tədbirləri idarəsi yaradılmışdır. Dövlət Proqramının 3.6, 3.9 və 3.10-cu bəndlərinə uyğun olaraq, hüquq-mühafizə orqanları əməkdaşlarının korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində ixtisaslaşması məqsədilə Polis Akademiyasının, Baş Prokurorluğun, Ədliyyə Nazirliyinin Tədris Mərkəzlərində kurslar təşkil edilmişdir⁷. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 17 avqust tarixli fərmanına əsasən Ədliyyə Nazirliyinin yanında Hüquq Tədris Mərkəzi əsasında Ədliyyə akademiyasının yaradılması tapşırığı verilmişdir. Hüquq mühafizə orqanlarının əməkdaşları yerli və beynəlxalq işçi qrupların tərkibində fəaliyyətlərini davam etdirmiş, ölkə daxilində və xarici ölkələrdə qeyri-hökumət və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən təşkil olunmuş müxtəlif konfransların, seminarların işinə cəlb olunmuş, yaradılmış işçi qruplarda təmsil olunmuşlar. *Komissiya hesab edir ki, hüquq mühafizə orqanları arasında əməkdaşlıq sisteminin təkmilləşdirilməsi üçün bu orqanların əməkdaşlarının birgə kurslara cəlb edilməsi, tədris proqramlarına əlavələr edilməsi, həmçinin hakimlərin, ədliyyə işçilərinin və prokurorların təhsilinin bir struktur çərçivəsində təşkil olunması üçün əlavə tədbirlər görülməlidir. Hakimlərin, prokurorların, polis, ədliyyə və digər hüquq mühafizə orqanları əməkdaşlarının korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində qarşılaşdığı problemlərin birgə öyrənilməsi işi təşkil edilməli, beynəlxalq təcrübənin davamlı öyrənilməsi üçün tədbirlər görülməlidir.*

34. Dövlət Proqramının 3.13-cü bəndinin icrası ilə əlaqədar, "Müsadirə edilmiş əmlakın bir hissəsinin hüquq-mühafizə və digər orqanlarının maddi texniki bazasının yaxşılaşdırılmasına yönəldilməsi Qaydaları" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 16 oktyabr tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir.

35. Dövlət Proqramının 3.16-3.26-cı bəndlərində nəzərdə tutulmuş məhkəmə fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsinə dair tədbirlərin icrası ilə əlaqədar 2004-cü il dekabrın 28-də "Məhkəmələr və hakimlər haqqında" qanuna əlavə və dəyişikliklər edilmiş və "Məhkəmə-Hüquq Şurası haqqında" qanun qəbul olunmuşdur. Qanunlara əsasən Məhkəmə-Hüquq Şurasının səlahiyyətləri genişləndirilmiş, hakimlərin toxunulmazlığına və səlahiyyət müddətlərinə yenidən baxılmış, hakim vəzifələrinə namizədlərin seçilməsi üçün yeni qurum Hakimlərin Seçki Komitəsi yaradılmış, hakimliyə namizədlərin beynəlxalq təcrübəyə uyğun xüsusi proqram üzrə uzunmüddətli təlim keçməsi müəyyən edilmişdir. Həmin qanunvericilik aktları ilə hakimlərin intizam məsuliyyətinə cəlb olunmasının əsasları yenidən müəyyən edilmiş, o cümlədən "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" qanunda nəzərdə tutulmuş tələblərə əməl olunmaması və

⁷ Bu tədbirlərə misal kimi Baş Prokurorluğun tədris mərkəzində "Korrupsiya və digər iqtisadi cinayətkarlığa qarşı mübarizənin əsas istiqamətləri", "Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalara və bu hüquqpozmalara görə məsuliyyət", "Korrupsiya və mütəşəkkil cinayətkarlığın transmilli xarakteri və onlarla beynəlxalq mübarizə", Korrupsiya cinayətlərinin subyektləri", "Korrupsiya ilə bağlı cinayətlərin istintaqında şahidlərin dövlət mühafizəsi problemləri", "Dövlət idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsinin korrupsiyaya qarşı mübarizədə rolu" və digər mövzularda seminarlar keçirilmişdir.

korupsiya hüquqpozmalarının törədilməsi hakimlərin intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsinin əsasları kimi müəyyən olunmuşdur.

36. Dövlət Proqramının 3.16-cı bəndinin icrası ilə əlaqədar, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən "Azərbaycan Respublikası məhkəmələri hakimlərinin sayının artırılması və məhkəmələrin ərazi yurisdiksiyasının müəyyən edilməsi haqqında" və "Naxçıvan Muxtar Respublikasında hüquq institutlarının inkişafı haqqında" fərmanlar imzalanmışdır. Bu fərmanlara əsasən məhkəmələrdə hakimlərin sayı 156 vahid artırılaraq hakimlər üçün məqbul hesab edilən iş yükü müəyyənləşdirilmişdir. Nazirlər Kabinetini 2006-cı il 30 dekabr tarixli sərəncamı ilə məhkəmə aparatlarının ştat sayı 296 vahid artırılmışdır.

37. Dövlət Proqramının 3.17-ci bəndinə uyğun olaraq Almaniya Texniki Əməkdaşlıq Cəmiyyəti ilə əməkdaşlıq çərçivəsində (GTZ) "İnzibati Prosesual Məcəllənin" layihəsinin hazırlanmasına başlanılmışdır. Layihədə yuxarı instansiya məhkəmələrində inzibati işlərə baxacaq xüsusi kollegiyaların yaradılması nəzərdə tutulur.

38. Dövlət Proqramının 3.18-ci bəndinə müvafiq olaraq kassasiya və apellyasiya məhkəmələrinin qərarları aidiyyəti məhkəmələrin internet səhifələrində dərc edilməyə başlanılmışdır.

39. Dövlət Proqramının 3.19-cu bəndinə uyğun olaraq məhkəmə qərarlarının icrası ilə bağlı nöqsan və çatışmazlıqların aradan qaldırılması məqsədi ilə icra sənədlərinin düzgün və vaxtında icra olunması işi yaxşılaşdırılmış, icra ödənişlərinin düzgün hesablanaraq xüsusi Fonda köçürülməsinə nəzarət artırılmış, məhkəmə və digər orqanların qərarlarının icrası haqqında qanunvericilik daha da təkmilləşdirilmişdir. Məhkəmə və digər orqanların qərarlarının icrası haqqında qanunvericiliyin daha da təkmilləşdirilməsi və Avropa standartlarına uyğunlaşdırılması üçün Avropa İttifaqının TACİS layihəsi çərçivəsində beynəlxalq ekspertlərin iştirakı ilə birgə tədris tədbirləri keçirilmişdir. Hazırda İcra Məcəlləsinin layihəsi hazırlanır. TACİS layihəsi çərçivəsində həmçinin İcra İnformasiya Sisteminin (Məlumat Bazasının) yaradılmasına başlanılmışdır. Bununla yanaşı məhkəmə qərarlarının icrası ilə əlaqədar vətəndaşların qəbulu, ərizə və şikayətlərinə baxılması işinin təkmilləşdirilməsi üçün əlavə tədbirlər həyata keçirilmişdir.

40. Dövlət Proqramına uyğun olaraq, Məhkəmə strukturunun təkmilləşdirilməsi, ədalət mühakiməsinin səmərəliliyinin artırılması məqsədilə 2005-ci il 30 dekabr tarixli qanunla "Məhkəmələr və hakimlər haqqında" və "Məhkəmə-Hüquq Şurası haqqında" qanunlara əlavələr və dəyişikliklər edilmişdir. Qanuna əsasən Azərbaycan Respublikası Apellyasiya və İqtisad məhkəmələrinin, habelə Beynəlxalq müqavilələrdən irəli gələn mübahisələrə dair məhkəmənin ləğv edilməsi, eyni zamanda regional apellyasiya məhkəmələrinin və Ağır Cinayətlərə dair İşlər üzrə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Məhkəməsinin təsis edilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

41. Azərbaycan Respublikasında məhkəmə sisteminin müasirləşdirilməsi və qeyd olunan qanunun tətbiqi barədə 2006-cı il 19 yanvar tarixdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən Fərman imzalanmışdır. Fərmanla yeni

məhkəmələr yaradılmış, həmçinin hakimlərin sayının artırılması, birinci instansiya məhkəmələrinin hakimlərinin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin yekunlaşdırılması, hakimlərin peşə səviyyəsinin artırılması və hakim vəzifələrinə namizədlərin müasir tələblərə cavab verən hazırlığının təmin edilməsi üçün tədbirlər müəyyən edilmişdir. Fərmanda həmçinin ədalət mühakiməsinin səmərəliliyinin və vətəndaşların məhkəmələrə inamının artırılmasına yönələn, vətəndaşların narazılıqlarına səbəb olan sui-istifadə, süründürməçilik, korrupsiya hallarının aradan qaldırılması, məhkəmələrin fəaliyyətində yeni informasiya texnologiyalarının tətbiq edilməsi, məhkəmə aparatlarının strukturunun və işinin daha optimal şəkildə qurulması, habelə digər mühüm məsələlərin həll edilməsi üçün tədbirlər müəyyən edilmişdir. Fərmanla o cümlədən ali hüquq təhsili almış şəxslərin ixtisasları üzrə müəyyən vəzifələrə təyin edilmələri üçün peşə səviyyəsinin yüksəldilməsi məqsədilə Ali Ədliyyə Məktəbinin yaradılması nəzərdə tutulur. Bundan əlavə, Dünya Bankı ilə Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən "Ədliyyə sisteminin müasirləşdirilməsi" adlı birgə layihə həyata keçirilir. Layihəyə əsasən 17 yeni məhkəmə, o cümlədən yeni yaradılan məhkəmələr üçün müasir tələblərə cavab verən binaların tikintisi, bir çox məhkəmə binalarının əsaslı təmiri, onların texniki cəhətdən müasirləşdirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Həmçinin Ali Məhkəmənin yeni binasının tikintisinə başlanılmışdır. Bu tədbirlər vətəndaşların məhkəməyə müraciət imkanlarının genişlənməsinə və məhkəmə fəaliyyətində şəffaflığın təmin edilməsinə xidmət edəcəkdir.

42. Məhkəmələrdə icra və əmək intizamına ciddi əməl edilməsi, süründürməçilik hallarının aradan qaldırılması barədə fərmanda nəzərdə tutulmuş tapşırıqların icrası ilə əlaqədar Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən məhkəmələrdə monitorinqlər keçirilmişdir. Məhkəmə-Hüquq Şurası tərəfindən son 2 il ərzində 45 hakim barədə intizam icraatı başlanılmışdır. Bununla əlaqədar Şura tərəfindən 40 hakim ciddi intizam məsuliyyətinə cəlb olunmuş, 2 hakimin səlahiyyətlərinə vaxtından əvvəl xitam verilmişdir. Hakimlərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin təşkili üçün Məhkəmə-Hüquq Şurası tərəfindən müvafiq işçi qrupu yaradılmış, beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla "Hakimlərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi qaydaları haqqında Təlimat" və hakimin vəzifələrinin icrasına dair məlumat formaları hazırlanmışdır.

43. Dövlət Proqramının 3.20-ci bəndinə uyğun olaraq hakimlərin seçilməsi prosedurunun təkmilləşdirilməsi məqsədilə 2005-ci ildə keçirilmiş müsabiqədə iştirak etmiş 1048 nəfər hakimliyə namizəddən müvəffəqiyyət qazanmış 56 nəfər tədris kurslarına cəlb edilmişlər. Onlardan 55 nəfəri hakim vəzifəsinə təyin olunmağa layiq bilinmişdir. Məhkəmə-Hüquq Şurası tərəfindən hakim kadrlarına olan ehtiyac nəzərə alınaraq hakim vəzifəsinə namizədlərin seçilməsi prosesinə yenidən başlanılmışdır. 2006-cı ildə vakant olan hakim vəzifələrinə 704 nəfərin namizədliyi qeydə alınmışdır. Namizədliyi qeydə alınmış şəxslərlə test imtahanı 2006-cı il 1 oktyabr tarixdə keçirilmiş, müvəffəqiyyət qazanmış 307 namizəd imtahanın növbəti mərhələsinə buraxılmışlar.

44. Dövlət Proqramının 3.21-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar hakimlər barəsində intizam icraatının başlanmasının yeni qaydaları müəyyən edilmişdir. Yeni qanunvericilikdə hakimlərin intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsinin əsasları genişləndirilmiş, hakim tərəfindən işlərə baxarkən qanunvericiliyin tələblərinin, habelə əmək və icra intizamının pozulması ilə bağlı əsaslar sadələşdirilmişdir.

45. Dövlət Proqramının 3.22-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, tədris kurslarının mütəmadi keçirilməsi təşkil edilmiş, Avropa Şurası ilə birgə tədris üzrə Komissiya yaradılmış, Fransa Milli Hakimlər Məktəbi, İspaniya Magistrat Məktəbi və digər təhsil müəssisələri ilə səmərəli əlaqələr yaradılmış, əməkdaşların həmin təşkilatlarda təcrübə keçmələri təmin edilmişdir.

46. Dövlət Proqramının 3.23-cü bəndinin icrası ilə əlaqədar, Hakimlərin Etik Davranış Kodeksinin hazırlanması barədə tapşırığın icrası üçün Məhkəmə-Hüquq Şurası tərəfindən *ad hoc* işçi qrup yaradılmış, hazırlanmış müvafiq layihə hakim assosiasiyaları tərəfindən müzakirə edilərək təkmilləşdirilmişdir. Layihə üzrə Avropa Şurası ilə birgə xüsusi işçi qrup yaradılmış və layihə baxılması üçün qrupa təqdim edilmişdir. Məhkəmə Hüquq Şurasının işçi qrupu tərəfindən həmçinin məhkəmələrdə kargüzarlığın aparılması qaydalarına dair təlimat hazırlanmışdır.

47. Dövlət Proqramının 3.24-cü bəndinin icrası ilə əlaqədar "Məhkəmələr və Hakimlər" haqqında qanuna 2004-cü il 28 dekabr tarixdə əlavələr və dəyişikliklər edilmişdir. Bu əlavə və dəyişikliklərə əsasən hakimlərin toxunulmazlığının götürülməsinin yeni prosedurları müəyyən edilmişdir. Hakimin toxunulmazlığının götürülməsi barədə qərar Məhkəmə-Hüquq Şurası tərəfindən verilir.

48. Dövlət Proqramının 3.26-cı bəndinin icrası ilə əlaqədar hakimlər üçün yüksək əmək haqqı müəyyən edilmişdir. 1999-cu ilə müqayisədə hazırda hakimlərin əmək haqqları təxminən 20 dəfə artırılmış, əksər məhkəmələr statuslarına uyğun yeni binalarla təmin edilmiş, yaxud onların inzibati binalarında əsaslı təmir və yenidən qurma işləri aparılmışdır.

49. Dövlət Proqramının 3.27-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, "Vəkillər və vəkillik fəaliyyəti haqqında" qanuna edilmiş əlavə və dəyişikliklərə uyğun olaraq, 2004-cü ilin noyabr ayında vəkillərin təsis yığıncağı keçirilmiş, yeni Vəkillər Kollegiyası yaradılmışdır. 2005-ci ilin əvvəllərində Vəkillər Kollegiyasının üzvü olmaq istəyən şəxslər üçün keçirilmiş imtahanlardan sonra Vəkillər Kollegiyası üzvlərinin sayı artmışdır. Vəkillər Kollegiyasının maddi-texniki təminatını yaxşılaşdırmaq məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti 2005-ci ilin yanvar tarixli müvafiq sərəncamı ilə dövlət hesabına ödənilən hüquqi yardımın məbləğinin artırılması məsələsinin həlli, Vəkillər Kollegiyasının fəaliyyətinin təşkili üçün müvafiq bina və maddi-texniki təminat ilə bağlı məsələlərin həll olunması tapşırılmışdır. Vəkillərin sayının artırılması məqsədi ilə Vəkillər Kollegiyası 2007-ci ilin fevral-mart aylarında növbəti qəbul imtahanını keçirecəkdir.

50. Dövlət proqramının 3.28-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, Nazirlər Kabinetinin 2006-cı il 9 avqust tarixli qərarı ilə Cinayət Prosesual Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş hallarda hüquqi yardımın göstərilməsinə görə müdafiəçiyə ödənilən məbləğ artırılmışdır. Bundan əlavə "Müdafiəçilərə, tərcüməçilərə, mütəxəssislərə və ekspertlərə ödənilməli olan məbləğlərin miqdarı haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2001-ci il 1 fevral tarixli 31 nömrəli qərarına dəyişiklik edilməsi barədə" Qərar layihəsi hazırlanmış və 2005-ci il 29 iyun tarixdən qüvvəyə minmişdir.

51. Dövlət proqramının 3.29- 3.32 -ci bəndlərinin tələblərinə müvafiq olaraq, "Notariat haqqında" qanuna 29 mart 2005-ci il, 28 iyun 2005-ci il, 30 sentyabr 2005-ci il tarixli qanunlarla müvafiq əlavə və dəyişikliklər edilmişdir. Həmin dəyişikliklərə əsasən notariat fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün imtahanın, təcrübənin və müsahibələrin daha təkmil qaydalarla aparılması, notariat qaydasında təsdiq edilən əqdlər üzrə tərəflərin bir-birinə ödəyəcəyi vəsaitlərin notariusların bankda açılan depozit hesabları vasitəsi ilə həyata keçirilməsi, notariusların hüquq-mühafizə orqanları ilə əməkdaşlığının genişləndirilməsinə yönəlmiş müddəalar nəzərdə tutulmuş, xüsusi notariat institutunun tətbiqi ilə bağlı qanunvericilikdə mövcud problemlər aradan qaldırılmışdır. Bundan başqa notariat fəaliyyətinə nəzarətin təkmilləşdirilməsi məqsədilə "Notariusların notariat fəaliyyətinin yoxlanılması Qaydaları" qəbul edilmişdir.

4. İqtisadi və sosial sahə üzrə tədbirlər

52. Dövlət Proqramının 4.1-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, Rəqabət (Antiinhisar) Məcəlləsinin layihəsi hazırlanmış və baxılması üçün Milli Məclisə təqdim edilmişdir. Layihə Milli Məclisdə birinci oxunuşdan keçmişdir.

53. Dövlət Proqramının 4.2-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, qaz və su təchizatı sahəsində tariflərə və istehlakçı qruplarının tərkibinə yenidən baxılmış, ayrışeçkilik hallarının aradan qaldırılması məqsədi ilə vahid tarif (qiymət) təsdiq edilmişdir. Elektrik enerjisi təchizatı sahəsində təchizatçı və istehlakçıların öhdəlik və məsuliyyətlərini, istehlakçılarla elektrik enerjisinin alqı-satqı müqavilələri bağlanmasını müəyyən edən "Elektrik enerjisindən istifadə Qaydaları" təsdiq edilmişdir. İqtisadi İnkişaf nazirliyinin Antiinhisar Siyasəti Departamenti dövlət strukturlarında (Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti, Nəqliyyat Nazirliyi) tənzimləmə və kommersiya funksiyalarının eyni orqan tərəfindən həyata keçirilməsinə son qoyulması və həmin səlahiyyətlərin müxtəlif subyektlər arasında bölünməsi üçün tədbirlər görmüşdür. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 28 dekabr tarixli Fərmanı ilə İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin yanında Antiinhisar Dövlət Xidməti yaradılmış və digər struktur dəyişiklikləri edilmişdir.

54. Dövlət Proqramının 4.3, 4.4-cü bəndlərinin icrası ilə əlaqədar, Nazirlər Kabinetinin 2005-ci il 28 sentyabr tarixli qərarı ilə "Qiymətləri dövlət tərəfindən tənzimlənən malların (işlərin, xidmətlərin) Siyahısı" təsdiq edilmişdir. Həmin siyahıya təbii inhisar subyektləri tərəfindən görülən işlərin, göstərilən xidmətlərin, eləcə də qiymətlərinin dövlət tərəfindən tənzimlənməsi məqsədemüvafiq olan malların (işlərin, xidmətlərin) adları daxil edilmişdir. Bundan əlavə, Nazirlər Kabinetinin 2005-ci il 30 dekabr tarixli qərarı ilə "Dövlət tənzimlənməsi tətbiq olunan tariflərin (qiymətlərin) formalaşması və tətbiqi üzərində dövlət nəzarətinin təmin edilməsi Qaydaları" təsdiq edilmişdir. Həmin qaydalarda qiymətləri dövlət tərəfindən tənzimlənən malları istehsal edən subyektlərin tariflərinin formalaşdırılması qaydası və qiymətlərin formalaşdırılması və tətbiqi üzərində dövlət nəzarəti qaydası müəyyən edilmişdir. Bundan əlavə, bir sıra iri inhisarçı təşkilatların iş və xidmətlərinin qiymətlərinə baxılaraq tənzimlənmişdir. Qaz sayğacı olmayan istehlakçı qrupları üçün ilin mövsümləri nəzərə alınaraq cihazlar üzrə tətbiq edilən qaz sərfiyyatı normaları yenidən işlənmişdir. "Təbii inhisar subyektlərinin Dövlət Reyestri"yə edilmiş dəyişikliklər nəticəsində təbii inhisar subyektlərinin sayı 118-

dən 97-yə salınmışdır. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 26 dekabr tarixli Fərmanı ilə Azərbaycan Respublikasının Tarif (qiymət) Şurası haqqında Əsasnamə təsdiq edilmişdir.

55. Dövlət Proqramının 4.5-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, “İri dövlət vergi ödəyicilərinin gəlirlər və xərclər smetaları haqqında” Nazirlər Kabinetinin qərarlarına əsasən Dövlət Dəmir Yolunun, Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin, Dövlət Xəzər Gəmiçiliyinin, Azərbaycan Hava Yolları Dövlət Konserninin gəlirlər və xərclər smetaları təsdiq edilmişdir.

56. Dövlət Proqramının 4.6, 4.7, 4.8-ci bəndlərinin icrası ilə əlaqədar, İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin Dövlət əmlakının idarə edilməsi və özəlləşdirilməsi idarəsi əsasında Dövlət Əmlakının İdarə Edilməsi üzrə Dövlət Komitəsi yaradılmışdır. Özəlləşdirmə sahəsində fəaliyyətin və nəzarət mexanizmlərinin səmərəliliyinin artırılması məqsədi ilə Komissiya 2006-cı il 27 iyul tarixli iclasında bu məsələ üzrə müzakirələr aparmışdır. Komissiya bu sahədə görülən işləri təqdirəlayiq hesab edərək qərara almışdır ki, özəlləşdirmə sahəsində islahatlar davam etdirilməli, ötən müddət ərzində baş vermiş qanun pozuntuları, xüsusilə yeni yaşayış binalarının tikilməsi zamanı baş vermiş nöqsanlar və vəzifədən sui-istifadə halları araşdırılmalı və müvafiq tədbirlər görülməlidir. Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsinin sürətləndirilməsi, özəlləşdirilən müəssisələrə investisiya qoyuluşu üzərində səmərəli nəzarət mexanizminin formalaşması və dövlət əmlakının idarə olunmasının təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə «Azərbaycan Respublikasında dövlət müəssisələrinin idarə olunmasının və dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi prosesinin təkmilləşdirilməsi üzrə əlavə tədbirlər haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 23 avqust tarixli Fərmanı qəbul edilmişdir.

57. Dövlət Proqramının 4.9-cu bəndinin icrası ilə əlaqədar, “İnvestisiya fəaliyyəti haqqında” qanun layihəsi hazırlanmış və baxılması üçün Milli Məclisə təqdim edilmişdir.

58. Dövlət Proqramının 4.10-cu bəndinin icrası ilə əlaqədar, hesabat dövrü ərzində respublikanın müxtəlif rayonlarında, eyni zamanda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin iştirakı ilə bir sıra rayonlarda biznes forumlar, kredit yarmarkaları keçirilmiş və bu yarmarkalarda sahibkarların birbaşa müraciəti əsasında onların investisiya layihələrinin maliyyələşdirilməsinə dair müqavilələr imzalanmışdır. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 28 dekabr tarixli fərmanı ilə “Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu haqqında Əsasnamə” təsdiq edilmişdir.

59. Dövlət Proqramının 4.11-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, investisiya fəaliyyətini tənzimləyən qanunvericilik çərçivəsi, investisiya imkanları və dövlətin həyata keçirdiyi strategiyani əks etdirən məlumatlar İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin internet sahifəsində yerləşdirilmişdir. Çoxsaylı kitabça və broşürlər nəşr olunmuş və xarici investorlar arasında paylanmışdır. Azərbaycanda mövcud investisiya imkanları barədə xarici investorları məlumatlandırmaq məqsədi ilə İtaliya, Çin, Almaniya, Küveyt, Rusiya və s. ölkələrdə müvafiq biznes forumlar keçirilmişdir.

60. Dövlət Proqramının 4.13, 4.14–cü bəndlərinin icrası ilə əlaqədar, maliyyə nəzarətini tənzimləyən qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi və sistemləşdirilməsi, maliyyə nəzarətini həyata keçirən orqanların fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi və səlahiyyətlərinin dəqiqləşdirilməsi məqsədi ilə “Dövlət maliyyə nəzarəti haqqında” qanunun layihəsi aidiyyəti orqanlarla razılaşdırılmış və beynəlxalq ekspertlərin də rəylərini öyrənmək məqsədilə Dünya Bankına göndərilmişdir. Nazirlər Kabinetinin 2005-ci il 2 iyun tarixli qərarı ilə “Dövlət büdcəsindən maliyyələşən idarə və təşkilatların ştat cədvəllərinin maliyyə orqanlarında qeydiyyatdan keçirilməsi Qaydaları”, 2005-ci il 9 iyun tarixli qərarı ilə “İri dövlət vergi ödəyicilərinin gəlirlər və xərclər smetalarının tərtibi Qaydaları” təsdiq edilmişdir. Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarları ilə “Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsindən maliyyələşən idarə və təşkilatların büdcədən kənar vəsaitləri haqqında Əsasnamə”yə, “Dövlət büdcəsinin tərtibi və icrası Qaydaları”na, “Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi yanında Baş Dövlət Xəzinədarlığı haqqında Əsasnamə”yə əlavə və dəyişikliklər edilmişdir. Büdcə xərclərinin səmərəli və təyinatı üzrə istifadə edilməsi məqsədilə «Azərbaycan Respublikası vahid büdcə təsnifatı» təsdiq edilmişdir⁸.

61. Dövlət Proqramının 4.15-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar “Dövlət maliyyə nəzarətinin standartları”nın və həmin standartların təsdiq olunması barədə qərar layihələri Nazirlər Kabinetinə göndərilmişdir. Həmçinin 2005-ci ilin fevralın 14-də imzalanmış “Dövlət büdcəsinin vəsaitinin istifadəsinə nəzarətin təkmilləşdirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı dövlət büdcəsi vəsaitinin məqsədli istifadə edilməsi və onun xərclənməsi üzərində cari nəzarətin gücləndirilməsi üçün müvafiq tədbirlər müəyyən edir.

62. Dövlət Proqramının 4.16-cı bəndi maliyyə nəzarətini həyata keçirən orqanların fəaliyyətində şəffaflığın təmin edilməsi, fəaliyyətləri barədə dövrü məruzələrin tərtib edilməsini tələb edir. Hesabat dövründə maliyyə nəzarətini həyata keçirən orqanlar fəaliyyətləri barədə dövrü məruzələr tərtib etmiş və ictimaiyyətə açıqlamışlar.

63. Dövlət Proqramının 4.17-ci, 4.18-ci bəndlərinin icrası ilə əlaqədar, yerli büdcənin tərtibi və icrasına nəzarətin təkmilləşdirilməsi məqsədilə 2005-ci il 23 dekabr tarixli qanunla “Büdcə sistemi haqqında” qanuna yerli büdcələrin layihələrinin tərtibi prosesinin müddəti və yerli büdcənin layihəsinin tərtibinə cəlb olunanların müəyyən edilməsi ilə əlaqədar maddə əlavə edilmişdir. “Bələdiyyələrin statusu haqqında” və “Bələdiyyələrin maliyyəsi haqqında” qanunlara 2004-cü il 30 dekabr tarixli qanunla əlavə və dəyişikliklər edilmişdir.

64. Dövlət Proqramının 4.18-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, Maliyyə Nazirliyi tərəfindən mütəmadi təkliflər verilmiş və həmin təkliflər nəzərə alınaraq 2004, 2005 və 2006-cı illərdə “Büdcə sistemi haqqında” qanuna müvafiq dəyişikliklər edilmişdir.

65. Dövlət Proqramının 4.20, 4.22-ci bəndlərinin icrası ilə əlaqədar, “Dövlət müəssisələrinin maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətində şəffaflığın artırılması, korporativ idarəetmənin təmin edilməsi məqsədi ilə «Dövlət müəssisələri haqqında» Qanun layihəsi hazırlanıb razılaşdırılmaq üçün aidiyyəti dövlət orqanlarına göndərilmişdir.

⁸ Nazirlər Kabinetinin 2004-cü il 6 oktyabr tarixli qərarı ilə

66. Dövlət Proqramının 4.23-4.28-ci bəndlərinin icrası ilə əlaqədar, Dövlət satınalmalarını tənzimləyən normativ hüquqi sənədləri geniş yaymaq, həmin sənədlərə dair ətraflı izahatlar vermək və satınalmaların təşkilində yaranan çətinlikləri aradan qaldırmaq üçün satınalmalara cəlb olunan bütün dövlət orqanlarının mütəxəssisləri üçün seminarlar və təlim məşq kursları təşkil edilmişdir. Agentlik “Dövlət Satınalmaları haqqında” qanunun tətbiqindən əldə olunmuş təcrübəni ümumiləşdirmiş, bu qanunun müddəaları, o cümlədən qanunun tətbiq dairəsində “bələdiyyələrin” nəzərdə tutulması, tender komissiyalarının məsuliyyətinin artırılması, kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinə müəyyən güzəştlərin tətbiq edilməsi ilə əlaqədar təkliflər hazırlamış Nazirlər Kabinetinə təqdim etmişdir. Satınalan təşkilatlara metodik köməklik göstərmək məqsədilə müvafiq təlimatlar qəbul edilmişdir. Dövlət satınalmaları bərədə ictimaiyyətin məlumatlandırılması üçün dövlət təşkilatları tərəfindən aparılan satınalmaların nəticələrinə dair hesabatlar rəsmi dövlət qəzetlərində dərc edilmişdir. Satınalmalar üzrə Dövlət Agentliyində dövlət satınalmalarının monitoring sistemi yaradılmış və Dövlət Agentliyinin internet səhifəsində dövlət satınalmalarını tənzimləyən bütün normativ hüquqi aktlar yerləşdirilmişdir. Bununla yanaşı 2006-cı ildə 10 şəhər və rayonda 5 günlük seminar və məşğələlər keçirilmiş, həmin seminarlarda 570-ə qədər mütəxəssis iştirak etmiş, iştirakçılar nəzəri və praktiki məlumatlarla yanaşı dövlət satınalmalarını tənzimləyən normativ-hüquqi sənədlərlə təmin olunmuşlar. Elektron dövlət satınalmalarının təşkili ilə əlaqədar Dünya Bankı tərəfindən beynəlxalq ekspertlərin iştirakı ilə layihələr həyata keçirilməyə başlanılmışdır.

67. Dövlət Proqramının 4.29-cu bəndinin icrası ilə əlaqədar, “Dövlət zəmanəti ilə alınan kreditlərə dair sazişlərin bağlanması qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 13 fevral tarixli Fərmanı imzalanmışdır. Xarici kreditlər hesabına maliyyələşən investisiya layihələrinin (layihə kreditlərinin) büdcə ilə əlaqəsi və onun təkmilləşdirilməsinə dair təkliflər üzrə iş davam etdirilir. Dövlət zəmanətlərinin verilməsi, zəmanətlərin icrası ilə əlaqədar yaranmış öhdəliklərin yerinə yetirilməsi və kreditlərin qaytarılması prosesində şəffaflığın artırılması məqsədi ilə Beynəlxalq Valyuta Fondunun mütəxəssislərinin iştirakı ilə «Dövlət borcu haqqında» qanun layihəsi hazırlanmış, baxılması üçün Milli Məclisə təqdim edilmişdir.

68. Dövlət Proqramının 4.30-cu bəndinin icrası ilə əlaqədar, bank sisteminin kapitallaşmasının sürətləndirilməsi üçün banklar üçün nizamnamə kapitalının minimal miqdarına tələb normativinin 10 milyon AZN-dək artırılması bərədə qərar qəbul edilmişdir. 2004-cü il 16 noyabrda “Banklarda korporativ idarəetmə standartlarının tətbiqi Qaydaları” qəbul edilmişdir. Qaydalar banklarda korporativ idarəetmənin beynəlxalq standartlarının tətbiqinə hüquqi baza yaratmışdır. Ölkənin ən iri 20 bankında korporativ idarəetmə standartlarının tətbiqi məqbul səviyyəyə çatdırılmışdır. 2005-ci ilin yanvar ayından Mərkəzləşdirilmiş Kredit Reyestri və “Milli Kart” Prosessinq Mərkəzi işə düşmüşdür.

69. Dövlət Proqramının 4.31-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, bankların regional əhatəsi genişləndirilmiş və regionların bank xidmətlərinə çıxış imkanları artırılmışdır. Regionlarda fəaliyyət göstərən filialların sayı ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 22% artmışdır. Pərakəndə ticarət, iaşə və digər xidmət məntəqələrində Pos-terminalların istismar və istifadə qaydaları hazırlanmışdır. Nazirlər Kabinetinin 2006-cı il 3 fevral tarixli qərarı ilə “Pos-terminalların quraşdırılması məqsədamüvafiq hesab

edilən pərakəndə ticarət, iaşə və digər xidmət müəssisələrinin müəyyənləşdirilməsi meyarları” və “Ərazilər üzrə Pos-terminal aparatlarının mərhələlərlə tətbiq edilməsi cədvəli”, 18 fevral tarixli qərarı ilə isə “Azərbaycan Respublikasının ərazisində Pos-terminalların istismar və istifadə edilməsi qaydaları təsdiq edilmişdir.

70. Dövlət Proqramının 4.32-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, bank xidmətləri bazarında rəqabətin təmin edilməsi məqsədi ilə özəl bankların etibarlılığının və potensial imkanlarının genişləndirilməsi istiqamətində tədbirlər həyata keçirilmişdir. 1 mart 2005-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən “Azərbaycan Respublikasında maliyyə-bank sistemində islahatların dərinləşdirilməsi ilə əlaqədar əlavə tədbirlər haqqında” Fərman imzalanmışdır. Fərmanla dövlət banklarının (Azərbaycan Beynəlxalq Bankının və Kapital Bankın) özəlləşdirilməsi üzrə əlavə tədbirlər və meyarlar müəyyən olunmuşdur. İlin əvvəli ilə müqayisədə əmanətlərin həcmi üzrə özəl bankların mövqeyi daha da möhkəmlənmişdir. Hesabat dövrü ərzində bankların aktivləri və kapitalı yüksək tempə artmaqda, resurs bazası isə genişlənməkdə davam etmişdir.

71. Dövlət Proqramının 4.33-cü bəndinin icrası ilə əlaqədar, "Qeyri-qanuni fəaliyyətdən əldə edilmiş gəlirlərin leqallaşdırılmasına qarşı tədbirlər proqramı hazırlanmış aidiyyəti üzrə təqdim olunmuşdur.

72. Dövlət Proqramının 4.34-cü bəndinin icrası ilə əlaqədar, “Qeyri-qanuni yolla əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında” qanun layihəsi hazırlanaraq aidiyyəti orqana təqdim edilmişdir. Hazırda layihə beynəlxalq ekspertlərlə müzakirə edilir.

73. Dövlət Proqramının 4.35-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, 13 may 2006-cı il tarixdə Cinayət Məcəlləsinə əlavə və dəyişikliklər qüvvəyə minmişdir. Bu əlavə və dəyişikliklərlə Cinayət Məcəlləsinə korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalardan əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasının cinayət kimi tanınmasını müəyyən edən maddə əlavə edilmişdir.

74. Dövlət Proqramının 4.36, 4.37-ci bəndlərinin icrası ilə əlaqədar, 2006-cı il ərzində Milli Bank “Banklar haqqında” qanuna əsasən Maliyyə Tədbirləri üzrə İşçi Qrupun (FATF) hazırladığı siyahıya daxil olunmuş ölkələrin siyahısını banklara təqdim etmişdir ki, həmin ölkələrdə qeydiyyatdan keçmiş şəxslərin ölkədə fəaliyyət göstərən bankların kapitalına kapital qoyuluşu qadağan olunmuşdur. Bununla yanaşı “Banklar haqqında” Qanunun 42-ci maddəsinə, Milli Bankın “Azərbaycan Respublikasında nağdsız hesablaşmalar və pul köçürmələri haqqında Təlimat”a və “Bank hesablarının açılması, aparılması və bağlanması Qaydaları”na əsasən, müştərilərin və benefisiarların eyniləşdirilməsi üçün lazımı sənədlərin təqdim olunması tələb olunur. Milli Bank tərəfindən qeyri-qanuni yolla əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılması məqsədilə bank sferasından istifadənin qarşısının alınmasının məqsədilə banklar üçün “Qeyri-qanuni yolla əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın banklar vasitəsilə leqallaşdırılmasının qarşısının alınmasına dair metodoloji rəhbərlik” təsdiq edilmişdir. Hesabat dövründə müştərilərin və benefisiarların eyniləşdirilməsi üçün beynəlxalq standart kimi qəbul olunan “Volsberq prinsipləri”

banklara təqdim olunub və gündəlik nəzarət çərçivəsində həyata keçirilməsi tövsiyə olunmuşdur.

75. Dövlət Proqramının 4.38-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, müddəalar və təkmil mexanizmlər “Qeyri-qanuni yolla əldə olunmuş pulların və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında” qanun layihəsində və qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi üzrə təkliflərdə nəzərdə tutulmuşdur.

76. Dövlət Proqramının 4.39-cu bəndinin icrası ilə əlaqədar, regionlarda pensiya, təqaüd və digər sosial müavinətlərin paylanması mütəsir ödəniş mexanizmləri vasitəsilə həyata keçirilməsi, kənd yerlərində kommunal xidmətlər ilə bağlı ödənişlərin yığılmasında mövcud olan problemlərin aradan qaldırılması məqsədi ilə layihələr həyata keçirilməkdədir. Dünya Bankı ilə əldə edilən razılıq nəticəsində “Maliyyə Xidmətlərinin İnkişafı Layihəsi” çərçivəsində bu layihələrin maliyyələşdirilməsinə güzəştli kredit ayrılması barədə razılıq əldə olunmuşdur. Dünya Bankının dəstəyi ilə bankomat və POS-terminallar alınmış və banklara paylanmışdır. Bunların əsasən regionlarda quraşdırılması nəzərdə tutulur. Eyni zamanda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 noyabr 2005-ci il tarixli “Ödəniş sistemlərinin təkmilləşdirilməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında” Sərəncamına əsasən pos-terminalların istismar və istifadə qaydaları, pos-terminal aparatlarının mərhələlərlə tətbiq edilməsi cədvəlləri hazırlanmışdır.

77. Dövlət Proqramının 4.40, 4.44-cü bəndlərinin icrası ilə əlaqədar, “Auditor xidməti haqqında” qanuna əlavə və dəyişikliklər və “Daxili audit haqqında” qanun layihəsi hazırlanmış, baxılması üçün Milli Məclisə təqdim edilmişdir. Auditorlar Palatası tərəfindən “Daxili audit xidmətləri rəhbərlərinin qulluğa qəbulu və qulluğuna xitam verilməsi prosedurlarının təkmilləşdirilməsi üzrə Əsasnamə”, “Korrupsiyaya qarşı mübarizədə peşəkarlıq göstərən auditorların mükafatlandırılması və hüquqlarının qorunması üzrə Əsasnamə” təsdiq olunmuşdur. Bundan əlavə, Palata maliyyə uçotu və audit sahəsi ilə bağlı dövlət orqanları tərəfindən təqdim edilən normativ sənədlərin layihələrinə rəy və təkliflər vermişdir.⁹

78. Dövlət Proqramının 4.41, 4.43-cü bəndlərinin icrası ilə əlaqədar bir sıra normativ hüquqi sənədlər qəbul edilmişdir. Bu sənədlərə Nazirlər Kabinetinin “2005-2008-ci illərdə Milli Mühasibat Uçotu Standartlarının tətbiqi üzrə Proqram” ın təsdiq edilməsi haqqında 2005-ci il 18 iyul tarixli qərarı, “2008-ci il 1 yanvar tarixinə qədər Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına əsasən mühasibat uçotunu aparmalı və maliyyə hesabatlarını təqdim etməli olan ictimai əhəmiyyətli qurumların Siyahısı”nın təsdiq edilməsi barədə 18 iyul 2005-ci il tarixli qərarı və “Mühasibat uçotu Məsləhət Şurası Tərkibinin təsdiq edilməsi barədə” 2005-ci il 25 avqust tarixli qərarları və Maliyyə Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilmiş “Milli Mühasibat Uçotu Standartlarının hazırlanması və qəbul edilməsi qaydaları”, Bütçə təşkilatlarının maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi, hesabat dövrləri və dərc edilməsi qaydaları” və “Bütçədənkənar

⁹ Bunlara misal kimi “Kommersiya təşkilatları üçün Milli Mühasibat Uçotu Standartlarının konseptual əsasları”, “Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat üzrə”, “Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat üzrə”, “Torpaq tikili və avadanlıqlar üzrə”, “Qiymətləndirilmiş öhdəliklər, şərti öhdəliklər və şərti aktivlər üzrə”, “Borclara aid edilən xərclər üzrə” və “İcarə üzrə” standartların layihələrini göstərmək olar.

dövlət fondlarının maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi, hesabat dövrləri və dərc edilməsi Qaydaları” aiddir. Bundan əlavə, “Siyasi partiyalarda mühasibat uçotunun təşkili, aparılması və maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsinə dair Standartın” ilkin layihəsi Mühasibat uçotu üzrə Məsləhət Şurasının təklifləri də nəzərə alınmaqla hazırda əlaqədar qurumlarla razılaşdırılır. Maliyyə Nazirinin 18 aprel 2006-cı il tarixli əmri ilə 3 standart –“Maliyyə hesabatlarının təqdimatı” üzrə 1 N-li Kommersiya Təşkilatları üçün Milli Mühasibat Uçotu Standartı, “Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat” üzrə 2 N-li Kommersiya Təşkilatları üçün Milli Mühasibat Uçotu Standartı və “Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında” 5 N-li Kommersiya Təşkilatları üçün Milli Mühasibat Uçotu Standartı təsdiq olunmuşdur.

79. Dövlət Proqramının 4.45-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, Auditorlar Palatası tərəfindən mütəmadi iş həyata keçirilmiş, kütləvi informasiya vasitələrində mütəmadi məlumatlar dərc edilmiş, dövrü məruzələr tərtib edilmişdir.

80. Dövlət Proqramının 4.46-cı bəndinin icrası ilə əlaqədar, Auditorlar Palatası struktur bölmələri rəhbərlərinin, sərbəst auditorların auditor təşkilatları təmsilçilərinin və həmçinin digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının nümayəndələrindən ibarət Məşvərət Məclisi yaradılmışdır. Məclis rübdə bir dəfədən az olmamaq şərtilə mütəmadi iclaslar keçirir. Bundan əlavə, Auditorlar Palatası tərəfindən “Auditor xidmətinin aktual problemləri” mövzusu üzrə müxtəlif təsərrüfat subyektləri arasında sorğu keçirilmişdir. Yaradılmış digər bir işçi qrup tərəfindən “Qeyri hökumət təşkilatlarında audit aparılmasına dair Proqram” və “Vergi auditinin aparılmasına dair Proqram” təsdiq edilmişdir. Bundan əlavə «Korrupsiyaya qarşı mübarizədə peşəkarlıq göstərən auditorların mükafatlandırılması və hüquqlarının qorunması üzrə Əsasnamə», «Qeyri-hökumət təşkilatlarında audit aparılmasına dair Proqram», «Vergi auditinin aparılmasına dair Proqram», 8 yeni milli audit standartı Palata Şurasında təsdiq edilmişdir. Hazırda «Korrupsiyaya qarşı mübarizə məqsədi ilə dövlət və özəl sektorda daxili audit qurumunun yaradılması üzrə proqram» hazırlanır və onun təsdiq edilməsi üzrə tədbirlər görülür.

81. Dövlət Proqramının 4.47-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, “Auditorların Peşə Etikası Məcəlləsi”-nin korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə bağlı təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə məcəlləyə müvafiq dəyişiklik və əlavələr edilmişdir.

82. Dövlət Proqramının 4.48, 4.49-cu bəndlərinin icrası ilə əlaqədar milli standartlaşdırma, sertifikatlaşdırma, akkreditasiya sistemlərini müasir beynəlxalq tələblər səviyyəsində qurmaq məqsədi ilə “Azərbaycan Respublikasında standartlaşmanın, metrologiyanın və sənaye mülkiyyətinin mühafizəsinin inkişafı üzrə Dövlət Proqramı (2006-2010-cu illər)” nın layihəsi hal hazırda aidiyyəti orqanlarla razılaşdırılır. Bundan əlavə, Xaçmaz, Yevlax və Şamaxı rayonlarında Standartlaşdırma, Metrologiya, və Patent üzrə ərazi idarələri yaradılmış və yerli orqanlara sertifikatlaşdırma işlərinin aparılması səlahiyyətləri verilmişdir.

83. Dövlət Proqramının 4.50-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar lisenziyaların verilməsində dövlət orqanlarının işinin təkmilləşdirilməsi və şəffaflığın təmin edilməsi, lisenziyaların verilməsi şərtlərinin təkmilləşdirilməsi və müddətlərinin uzadılması prosedurlarının sadələşdirilməsi məqsədi ilə «Bəzi fəaliyyət növlərinə xüsusi razılıq

(lisenziya) verilməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 29 dekabr tarixli 510 nömrəli Fərmanı imzalanmışdır. İcazə sisteminin araşdırılması və bu sahədə təkmilləşdirmə işlərinin aparılması ilə bağlı təkliflərin hazırlanması məqsədi ilə İqtisadi İnkişaf Nazirliyi Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının ekspertləri ilə birgə layihəyə başlamışdır.

84. Dövlət Proqramının 4.51, 4.52-ci bəndlərinə uyğun olaraq dövlət mülkiyyətində olan torpaqların icarəyə verilməsindən daxilolmalara nəzarəti gücləndirmək məqsədi ilə “Torpaq icarəsi haqqında” qanunun tətbiq edilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 23 noyabr tarixli Fərmanı imzalanmışdır. Torpaq Məcəlləsinə, Torpaq icarəsi haqqında və Torpaq bazarı haqqında qanunlara əsasən torpaq sahələrinin icarəyə verilməsi və alqı-satqısı bilavasitə və torpaq müsabiqələri və hərracları vasitəsilə həyata keçirilməlidir. Bununla əlaqədar həmçinin «Dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqların icarəyə verilməsi ilə bağlı torpaq müsabiqələrinin və hərraclarının keçirilməsi Qaydaları»¹⁰ qəbul edilmişdir. Lakin ötən dövr ərzində yerli icra hakimiyyətləri və bələdiyyələr qeyd edilən qaydaların tələblərinə müvafiq olaraq torpaqların müsabiqə və hərrac vasitəsilə fiziki və ya hüquqi şəxslərə ayrılmasını təmin etməmişlər. *Komissiya qeyd edir ki, ötən müddət ərzində torpaq sahələrinin ayrılması mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi, torpaq sahələrinin ayrılmasında şəffaflığın və ictimai nəzarətin gücləndirilməsi və şəhərsalma sahəsində icazə vermə mexanizminin təkmilləşdirilməsi ilə əlaqədar görülmüş tədbirlər haqqında Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətindən və digər yerli icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən Komissiyaya məlumatlar daxil olmamışdır.*

85. Dövlət Proqramının 4.54-4.56-cı bəndlərində nəzərdə tutulmuş vergi qanunvericiliyinin, həmçinin vergi nəzarətinin və vergi ödəmə prosedurlarının təkmilləşdirilməsi, vergidən yayınma hallarına qarşı mübarizənin gücləndirilməsi məqsədi ilə Vergi Məcəlləsinə 2004-2006-cı illərdə 8 dəfə əlavə və dəyişikliklər edilmişdir. Azərbaycan Respublikasında vergi inzibətçiliyinin təkmilləşdirilməsi Dövlət Proqramı təsdiq edilmişdir¹¹. 2006-cı ilin yanvarın 1-dən etibarən üç pilləli vergi sistemindən iki pilləli vergi sistemə keçirilmişdir. Vergi Məcəlləsinə uyğun olaraq hüquqi şəxslərə tətbiq edilən mənfəət vergisinin dərəcəsi 2005-ci ilədək mövcud olan 24 faizdən 2006-cı il yanvarın 1-dən etibarən 22 faizə endirilmişdir. Əlavə dəyər vergisindən (ƏDV) yayınmanın qarşısının alınması məqsədi ilə Beynəlxalq Valyuta Fondunun ekspert qrupu ilə birgə işə başlanılmış, bununla bağlı Vergi Məcəlləsinə dəyişikliklər edilmişdir. «Azərbaycan Respublikasında vergi hesab-fakturalarının mərkəzləşdirilmiş qaydada sifarişi, satışı və uçotunun aparılması Qaydaları»¹² təsdiq edilmişdir.

86. Dövlət Proqramının 4.55-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, vergi orqanlarının vəzifəli şəxsləri və vergi ödəyiciləri arasında birbaşa kontaktların minimuma çatdırılması məqsədi ilə vergi orqanlarına gəlmədən vergi bəyannamələrinin poçt vasitəsilə təqdim edilməsi təşkil edilmişdir. 2006-cı ilin 1 fevral tarixindən etibarən Vergilər Nazirliyində “Avtomatlaşdırılmış Vergi İnformasiya Sistemi (AVİS)” tətbiq

¹⁰ Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 23 oktyabr 2003-cü il tarixli, 972 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir.

¹¹ Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 12 sentyabr 2005-ci il tarixli Sərəncamı ilə

¹² Nazirlər Kabinetinin 13 mart 2006-cı il tarixli 71 nömrəli qərarı ilə

edilməkdədir. AVİS-in tətbiqinin əsas məqsədlərindən biri vergi sisteminin şəffaflığının daha da artırılması və səmərəli vergi nəzarətinin təşkilidir. AVİS-də olan məlumatların təhlükəsizliyinin qorunmasının təmin edilməsi üçün Məlumatların təhlükəsizliyinin qorunması üzrə Şura yaradılmışdır. Vergi ödəyiciləri tərəfindən vergi bəyannamələri və hesabatların vergi orqanına gəlmədən poçt vasitəsilə vergi orqanına təqdim edilməsinə şərait yaradılmışdır. *Komissiya bu sahədə görülən tədbirləri müsbət qiymətləndirərək hesab edir ki, Dövlət Proqramına uyğun olaraq bu sahə üzrə həyata keçirilmiş tədbirlər davam etdirilməli, vergilərin yığılması prosesinə nəzarət gücləndirilməli və vergidən yayınma hallarına qarşı mübarizə üçün əlavə tədbirlər görülməlidir.*

87. Dövlət Proqramının 4.57, 4.60-cı bəndlərinin icrası ilə əlaqədar, BMT-nin İnkişaf Proqramı və Gömrük Komitəsi arasında imzalanmış proqrama¹³ uyğun olaraq Gömrük Komitəsində Server Mərkəzi yaradılmışdır. Gömrük Məcəlləsinin “Gömrük proseduralarının sadələşdirilməsi və harmonizə edilməsi haqqında” Beynəlxalq Konvensiyaya (Kioto Konvensiyası) və digər beynəlxalq sənədlərə tam uyğunlaşdırılması məqsədi ilə Məcəllənin yeni variantının hazırlanması üzrə işçi qrup yaradılmışdır. “Gömrük rəsmiləşdirilməsi və nəzarətinin avtomatlaşdırılmış sistemi”nin geniş şəkildə istismara verilməsi sahəsində tədbirlər həyata keçirilmişdir. Eyni zamanda bu sistemin tətbiqi gömrük rəsmiləşdirməsi zamanı yük gömrük bəyannamələrində göstərilən məlumatlara kompüter proqramı təminatı vasitəsilə nəzarət etməklə rəsmiləşdirmənin sürətinin xeyli artmasına şərait yaradır. Hazırda sistem 31 gömrük orqanında istismardadır. Cari ildə bu sistem gömrük rəsmiləşdirilməsini həyata keçirən bütün gömrük orqanlarını əhatə edəcəkdir. İdxal-ixrac əməliyyatları zamanı yüklər üzərində gömrük nəzarətinin operativ şəkildə təşkilini təmin etmək və hesablaşmalarda nağdsız ödəmələrin həcmnin artırılması və xarici-iqtisadi fəaliyyət iştirakçılarının gömrük ödəniş kartları sistemində keçməsi istiqamətində görülən işlər yekunlaşmaq üzrədir. Xarici iqtisadi fəaliyyət iştirakçıları üçün əlverişli şəraitin yaradılması və gömrük işi sahəsində şəffaflığın təmin olunması məqsədilə bir neçə gömrük orqanında elektron «məlumat köşkü» yaradılmışdır. *Komissiya bu sahədə görülən tədbirləri dəstəkləyərək hesab edir ki, yeni tətbiq edilmiş sistemin qısa zamanda bütün rayonlarda istismarda olması təmin edilməlidir. Gömrük rüsumları barədə məlumatların gömrük xidməti istifadəçilərinə çatdırılması üçün əlavə tədbirlər görülməli və bu istiqamətdə maarifləndirmə işi aparılmalıdır, gömrük orqanlarında daxili nəzarət tədbirləri gücləndirilməlidir.*

88. Dövlət Proqramının 4.59-cu bəndinin icrası ilə əlaqədar, Dövlət Gömrük Komitəsi tərəfindən “Azərbaycan Respublikası Gömrük orqanının vəzifəli şəxsinin Şərəf Kodeksi”, Vergilər Nazirliyi tərəfindən “Vergi işçisinin etik davranış kodeksi” təsdiq edilmişdir və bu kodesklərin pozulmasına görə əməkdaşların məsuliyyəti müəyyənləşdirilmişdir.

89. Dövlət Proqramının 4.61-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, beynəlxalq, maliyyə və humanitar təşkilatları ilə birgə reallaşdırılan tədbirlər beynəlxalq və yerli ekspertlərin nəzarəti ilə həyata keçirilir. Keçirilmiş monitorinqlərin nəticələrinə əsasən hesabatlar hazırlanır. Hesabatlar aidiyyəti və digər dövlət qurumlarında müzakirəyə çıxarılır və qiymətləndirilir.

¹³ “Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin fəaliyyətinin gücləndirilməsi və məlumatların ötürülməsi şəbəkəsinin yaradılması proqramı”

90. Dövlət Proqramının 4.62-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, səhiyyə sistemində islahatlar davam etdirilmiş, idarəçiliyin təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə bir sıra struktur vahidləri ləğv edilmiş¹⁴, yeni strukturlar yaradılmışdır¹⁵, yeni normativ sənədlər qəbul edilmişdir¹⁶. Keçən illərdən fərqli olaraq şəhər, rayon mərkəzi xəstəxanalarının (poliklinikanın) baş həkimlərinin və onların müavinlərinin təsdiq edilməsi səlahiyyəti icra hakimiyyətlərinin özlərinə qaytarılmışdır. Belə ki, rayon icra hakimiyyəti orqanları təyin etdikləri şəxsi Səhiyyə Nazirliyi ilə razılaşırdıqdan sonra qəbul olunmuş qaydada özləri vəzifəyə təsdiq edirlər. Həmçinin bu səlahiyyətlər Bakı Baş Səhiyyə İdarəsinə, Sumqayıt, Gəncə səhiyyə şöbələrinə qaytarılmışdır. Dərman vasitələrinin dövriyyəsinin tənzimlənməsi, onların qeydiyyatının nizama salınması və bu sahədə şəffaflığın təmin edilməsi məqsədi ilə bir sıra tənzimləyici və normativ sənədlər təsdiq edilmişdir. Bakı Baş Səhiyyə İdarəsində qaynar xətt təşkil olunmuşdur.

91. Dövlət Proqramının 4.64-cü bəndinin icrası ilə əlaqədar, bütün səhiyyə orqanlarına, idarə və müəssisələrinə işçilərin işə qəbulu və işdən azad olunması məqsədi ilə komissiyalar yaradılmış və işə qəbulun yalnız kütləvi informasiya vasitələrində elan verməklə, müsabiqə əsasında həyata keçirilməsinə başlanılmışdır.

92. Dövlət Proqramının 4.65-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, icbari tibbi sığorta sisteminin tətbiqini təmin etmək məqsədilə Nazirlər Kabinetinin 2006-cı il 26 may tarixli Sərəncamı ilə Koordinasiya Şurası yaradılmış və "Azərbaycanda səhiyyənin maliyyələşdirilməsi sisteminin islahatı və icbari tibbi sığortanın tətbiq edilməsi üzrə Proqram" layihəsi hazırlanmışdır. Hazırda bu layihənin pilot rayonlarında həyata keçirilməsinə başlamaq üçün müvafiq tədbirlər görülür. Səhiyyə sisteminin islahatlar konsepsiyası hazırlanmışdır. *Komissiya ötən müddət ərzində səhiyyə sistemində görülən tədbirləri müsbət qiymətləndirərək hesab edir ki, səhiyyə sistemində islahatlar daha intensiv davam etdirilməli, icbari tibbi sığorta haqqında qanunvericilik həyata keçirilməli, həkimlərin statusu qanunvericiliklə müəyyən edilməlidir. Həmçinin dövlət tibb müəssisələrində xidmətin şəffaflığı artırılmalı, lisenziya və icazə verilməsi işi təkmilləşdirilməli, əczaçılıq sahəsində mövcud olan çatışmazlıqların aradan qaldırılması üçün əlavə tədbirlər görülməlidir.*

93. Dövlət Proqramının 4.66-67-ci bəndlərinin icrası ilə əlaqədar, təhsil sistemində islahatların sürətləndirilməsi məqsədi ilə hazırda Dünya Bankının xətti ilə Təhsil Sektorunun İnkişafı Layihəsi (2003-2007-ci illər) həyata keçirilir. Bu layihə çərçivəsində son il ərzində dövlət tərəfindən təhsil müəssisələrinin idarə edilməsi, onlara maliyyə müstəqilliyinin verilməsi, müasir dərslik siyasəti, müəllim hazırlığı, təhsil müəssisələrinin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi və korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə bağlı maarifləndirmə istiqamətində tədbirlər görülmüşdür. Təhsil sahəsində korrupsiyaya qarşı mübarizə tədbirləri həmçinin Komissiyanın iclasında

¹⁴ Bakı şəhərinin rayon səhiyyə şöbələri ləğv edilmişdir, Bakı Şəhər Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzi və Respublika Dezinfeksiya Mərkəzi ləğv olunaraq onların əsas funksiyaları və ştat vahidləri Respublika Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzinə verilmişdir.

¹⁵ Innovasiya və Təchizat Mərkəzi, Farmakoloji və Farmakopeya Ekspert Şurası

¹⁶ «Dərman vasitələrinin və dərman maddələrinin (farmakoloji substansiyalarının) dövlət qeydiyyatı qaydaları», «Azərbaycan Respublikasının dərman vasitələrinin dövlət reyestrinin aparılma qaydaları», «Aptek təşkilatının yaradılması və fəaliyyəti üzrə tələblər»

müzakirə edilmiş, Komissiya təhsil sahəsi üzrə müvafiq qərar qəbul etmişdir. Təhsil Nazirliyinin 20-dək funksiyasının əksmərkəzləşmə qaydasında yerlərə ötürülməsi, kollegial qərar çıxarma modellərinə üstünlük verilməsi, mərkəzi aparatın əsas funksiyalarının inkişaf proqramları üzrə fəaliyyətə istiqamətləndirilməsi, monitorinqlərin əksər hallarda xarici ekspertlər tərəfindən aparılması istiqamətində tədbirlər həyata keçirilmişdir. Azərbaycan Respublikasında ümumi təhsilin Milli Kurikulumu” hazırlanmışdır. Şagird nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsinin yeni mexanizmi yaradılmışdır. Təhsil sistemində bütün istiqamətlər üzrə yeni nəsil dövlət təhsil standartları hazırlanmışdır. Azərbaycan Respublikasında pedaqoji təhsilin konsepsiya və strategiya sənədi hazırlanmışdır. Son üç ildə 735 məktəb inşa edilmiş, 785 məktəb əsaslı təmir, 71 məktəb bərpa edilmişdir. Hazırda 288 yeni məktəb tikilir. O cümlədən Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə 100-dək məktəbin inşası aparılır. 2005-ci il 10 iyun tarixdə “Azərbaycan Respublikasında ümumtəhsil məktəblərinin avadanlıqlarla təmin olunmasına dair İnkişaf Proqramı (2005-2009-cu illər) qəbul edilmişdir. “Azərbaycan Respublikasında ümumtəhsil məktəblərinin informasiya və kommunikasiya texnologiyaları ilə Təminatı Proqramı (2005-2007-ci illər) təsdiq edilmişdir. Təhsil sistemində islahatların həyata keçirilməsində vacib rol oynayan “Təhsil haqqında” yeni qanun layihəsi Milli Məclisdə müzakirədədir. Komissiyaya daxil olan məlumatlardan görünür ki, təhsil işçilərinin hazırlanması, məktəblərin maddi-texniki təminatı, müəllimlərin təyin edilməsi prosesində şəffaflığın olmaması, ali məktəblərin imtahan sessiyalarında sui-istifadə halları təhsil sahəsində əsas problemlərdəndir. Təhsil sistemində olan nöqsanların səbəblərindən biri də yerli icra hakimiyyəti orqanlarının son vaxtlara qədər məktəbli gənclərin təlim-tərbiyə işləri, məktəblərin təmiri, maddi-texniki bazasının möhkəmlənməsi ilə ciddi məşğul olmamasından irəli gəlir. Müəllimlərin problemləri, məktəb üçün kadrların hazırlanması, onların ehtiyaclarının təminatı və digər məsələlərin həlli bu orqanların diqqətindən kənar qalmışdır. *Komissiya təhsil sahəsində yeni qanunvericiliyin zəruri olduğunu vurğulayaraq hesab edir ki, təhsil sahəsində islahatlar həyata keçirilməli, təhsilin keyfiyyəti artırılmalı, yeni metod və texnologiyalardan istifadə olunmalı, korrupsiyaya qarşı mübarizədə qətiyyətli tədbirlər görülməlidir.*

94. Dövlət Proqramının 4.68-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, “Bakı şəhərində nəqliyyat sisteminin təkmilləşdirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 7 iyul tarixli Sərəncamına əsasən Bakı şəhər İcra Hakimiyyətinin Nəqliyyat Departamentinin ləğv edilməsi və həmin departamentin tabeliyində olan müəssisələrin balanslarındakı əmlakla birlikdə Nəqliyyat Nazirliyinə təhvil verilməsi ilə əlaqədar təhvil-təslim işləri başa çatdırılmışdır. Nəqliyyat Nazirliyinin strukturunda avtomobil nəqliyyatı ilə beynəlxalq, şəhərlərarası, şəhərdaxili sərnişin və yük daşınması fəaliyyəti növlərinə xüsusi razılıq (lisenziya) verilməsinin səmərəli qaydada təşkil edilməsi məqsədi ilə müvafiq qurumlar yaradılmışdır. “Avtomobil nəqliyyatı ilə beynəlxalq, şəhərlərarası, şəhərdaxili sərnişin və yük daşınması fəaliyyətini həyata keçirən fiziki və hüquqi şəxslərə xüsusi razılığın (lisenziyanın) verilməsinin rəsmiləşdirilməsi barədə Təlimat” təsdiq olunmuş və bu təlimata uyğun olaraq fiziki və hüquqi şəxslərə xüsusi razılığın verilməsinə başlanılmışdır. Bundan əlavə, sərnişin və yük daşımaları üçün sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən şəxslərdən qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan ödənişlərin tutulması ilə bağlı daxil olmuş müraciətlər Nəqliyyat Nazirliyi tərəfindən araşdırılmış və hüquqi qiymət verilməsi üçün toplanmış materiallar Baş Prokurorluğa təqdim edilmişdir.

95. Dövlət Proqramının 4.70, 4.71-ci bəndlərinin icrası ilə əlaqədar, Azərbaycan Respublikasında Milli Ödəniş sisteminin inkişafı üzrə 2005-2007-ci illər üçün Dövlət Proqramının icrasının təmin edilməsi ilə əlaqədar su və kanalizasiya xidmətlərinin ödənişlərində şəffaflığın təmin edilməsi, əhalidən yığılan pulların banklar və elektron daşıyıcıları vasitəsilə aparılmasının təmin edilməsi üçün müvafiq tədbirlər işlənib hazırlanır. Təbii qazdan və sudan səmərəli istifadə edilməsi, onların paylanması və istehlakının uçota alınma səviyyəsinin artırılması üçün qaz və su istehlakçısı olan əhəlinin qaz və su sayğacları ilə təmin edilməsi barədə Nazirlər Kabinetinin müvafiq sərəncamları verilmişdir. Dünya Bankının Dövlət-Özəl İnfrastruktur layihəsi çərçivəsində hazırlanmış «Kommunal xidmətlərin dövlət tənzimlənməsi haqqında» Qanun layihəsi Milli Məclisə təqdim edilmişdir.

5. Korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində maarifləndirmə və əməkdaşlıq üzrə tədbirlər

96. Dövlət proqramının 5.1-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən Dövlət Proqramına uyğun olaraq məlumatların ictimaiyyətə çatdırılması üçün mütəmadi tədbirlər görülmüşdür. Əksər dövlət qurumları bu işə məsul xüsusi komissiyalar yaratmış, vətəndaşların məlumatlandırılması üçün tədbirlər planı qəbul etmişdir. Təhsil Nazirliyi tərəfindən bəndin icrası ilə əlaqədar ölkənin bütün təhsil müəssisələrinə təlimat məktubu göndərilmişdir.

97. Dövlət proqramının 5.2-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar Komissiya, Ədliyyə, Maliyyə, Təhsil Nazirlikləri, Baş Prokurorluq və Auditorlar Palatası tərəfindən “Korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə əlaqədar qanunvericilik aktlarının toplusu” və digər materiallar hazırlanaraq dövlət qurumları və vətəndaşlar arasında paylanmışdır. Auditorlar Palatası tərəfindən “Vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsi qaydaları” adlı yaddaş-buklet hazırlanmışdır. “İqtisadiyyat və Audit” Elmi-praktiki jurnalında korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə bağlı ayrıca bölmə yaradılmışdır.

98. Dövlət Proqramının 5.3-cü bəndinin icrası ilə əlaqədar, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları müxtəlif qeyri-hökumət təşkilatları və beynəlxalq qurumlarla əməkdaşlıq şəraitində təlim kursları, dəyirmi masalar, konfranslar keçirmiş müxtəlif mövzularda fikir mübadiləsi aparmışlar. Bu bəndin icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) tərəfindən qeyri-hökumət təşkilatları, kütləvi informasiya vasitələri və digər qurumlarla əməkdaşlığın genişləndirilməsi məqsədi ilə Polis Akademiyasında ixtisasartırma kursları keçirilmişdir. Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən bələdiyyə nümayəndələri üçün bu istiqamətdə mütəmadi tədbirlər keçirilmişdir.

99. Dövlət Proqramının 5.4-cü bəndinin icrası ilə əlaqədar, Baş Prokurorluqda, Ədliyyə, Vergilər nazirliklərində, Auditorlar Palatasında, Satınalmalar üzrə Dövlət Agentliyində müxtəlif konfrans, seminar və müşavirələr keçirilmişdir. “Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan qeyri hökumət təşkilatlarının əməkdaşlıq və

informasiya şəbəkəsi" ilə bir sıra dövlət qurumları arasında əməkdaşlıq memorandumları imzalanmışdır.

100. Dövlət Proqramının 5.5-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, Daxili İşlər Nazirliyi əməliyyat aparatı əməkdaşlarının korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində ixtisaslaşması üçün 2005-ci ildən etibarən Polis Akademiyasının bazasında ixtisasartırma kursları təşkil olunmuşdur. Təhsil Nazirliyi tərəfindən ixtisasartırma və yenidən hazırlanma təhsilinə cəlb olunan bütün rəhbər və pedaqoji kadrlara müvafiq proqramla korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə müvafiq təlimlər keçirilmişdir. 2005-2006-cı tədris ilindən peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinin tələbələri üçün "Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası və hüquqi biliklərin əsasları" fənni ilə integrativ tədris edilən korrupsiyaya ilə mübarizə üzrə xüsusi kursların keçirilməsi davam etmişdir. Bu mühazirələrə sahə mütəxəssisləri, hüquq-mühafizə orqanları nümayəndələri cəlb edilmişdir. İndiyədək ali və orta ixtisas məktəblərinin 75 minədək tələbəsi bu təlim kursunu dinləmişdir. Ədliyyə nazirliyinin Hüquq tədris və Təlim tədris mərkəzlərinin ixtisasartırma kurslarının proqramlarına və Elmi-Tədqiqat Məhkəmə Ekspertizası, Kriminalistika və Kriminologiya Problemləri İnstitutunun elmi-tədqiqat işlərinin planına korrupsiya ilə mübarizə sahəsində mövzular daxil edilmişdir. Əhaliyə göstərilən hüquqi yardımın yaxşılaşdırılması məqsədi ilə Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən Bərdə, Füzuli, İmişli, Qusar, Qax, Lerik, Xanlar rayonlarında, Naftalan şəhərində və Naxçıvan Muxtar Respublikasında regional hüquqi məsləhət xidmətləri mərkəzləri yaradılmışdır. Maliyyə, Gənclər və İdman, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi nazirliklərinin elm-tədris mərkəzlərinin 2005-2006-cı il dövrü üçün tərtib olunmuş tədris planlarına korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə bağlı mövzular daxil edilmişdir.

101. Dövlət proqramının 5.6-cı bəndinin icrası ilə əlaqədar, korrupsiyaya qarşı mübarizədə ixtisaslaşmış qeyri hökumət təşkilatları tərəfindən yaradılmış "Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan qeyri hökumət təşkilatlarının məlumat və əməkdaşlıq Şəbəkəsi" nə Komissiya da üzv olmuşdur. Şəbəkənin əsas məqsədi qeyri hökumət təşkilatları arasında informasiya və təcrübə mübadiləsini təkmilləşdirmək, bu sahədə fəaliyyət göstərən qeyri hökumət təşkilatları, o cümlədən qeyri hökumət təşkilatları ilə dövlət orqanları arasında əməkdaşlığı inkişaf etdirməkdir. Şəbəkə çərçivəsində korrupsiyaya qarşı mübarizədə əhəmiyyətli qanunların ictimai müzakirəsi təşkil edilmiş, müxtəlif dövlət orqanları ilə əməkdaşlıq memorandumları imzalanmış, ictimaiyyətin maarifləndirilməsi təşkil edilmişdir. Komissiya tərkibində fəaliyyət göstərən qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi üzrə və analitik informasiya işçi qruplarının tərkibinə qeyri-hökumət təşkilatları, beynəlxalq təşkilatlar, İnsan hüquqları üzrə Müvəkkil (Ombudsman) və digər tərəfdaşların nümayəndələri cəlb edilmişdir. Komissiyanın dəstəyi ilə korrupsiya ilə mübarizə sahəsində qəbul edilmiş qanunvericilik aktlarının ictimaiyyətə çatdırılmasını təşkil etmək məqsədi ilə respublikanın müxtəlif regionlarını əhatə edən müxtəlif konfranslar təşkil edilmişdir. "Şəffaflıq Azərbaycan" qeyri hökumət təşkilatı "Hüquq məsləhət mərkəzi" adlı layihənin icrasına başlamışdır. Komissiya bu layihənin həyata keçirilməsini dəstəkləmiş və layihə çərçivəsində "Şəffaflıq Azərbaycan" təşkilatı ilə əməkdaşlıq etmişdir. Bu layihə çərçivəsində Azərbaycanın 5 müxtəlif rayonunda hüquq məsləhət mərkəzləri yaradılmışdır.

102. Dövlət Proqramının 5.7-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar ölkəmizin müvafiq qurumlarının korrupsiya ilə mübarizə sahəsində beynəlxalq təşkilatlar və xarici

dövlətlərin hüquq mühafizə orqanları ilə əməkdaşlığı daha da genişləndirilmişdir. İslam Konfransı Təşkilatının Antikorrupsiya və Dürüslüyün bərqərar olunması Forumu, BMT-nin Korruptsiya əleyhinə Konvensiyasının üzv dövlətlərinin Konfransı, Korruptsiya qarşı mübarizə aparan qurumların Beynəlxalq Assosiasiyası və Beynəlxalq Prokurorlar Assosiasiyası çərçivəsində xarici ölkələrin korruptsiyaya qarşı mübarizə sahəsində ixtisaslaşmış qurumları ilə tərəflərin maraqlarına xidmət edən qarşılıqlı əlaqələr qurulmuşdur. Litva Respublikasının Baş Prokurorluğu və korruptsiyaya qarşı mübarizə üzrə ixtisaslaşmış qurum olan Xüsusi İstintaq İdarəsi ilə ikitərəfli münasibətlər çərçivəsində təlimlər keçirilmişdir.

103. Dövlət Proqramının 5.8-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, mərkəzi icra hakimiyyətlərinin əməkdaşları müxtəlif beynəlxalq tədbirlərdə iştirak etmiş, fəaliyyətdə olan işçi qrupların tərkibinə cəlb olunmuşlar. Baş Prokurorluğun, Daxili İşlər, Ədliyyə, Vergilər nazirliklərinin tədris mərkəzlərinin proqramlarına beynəlxalq təcrübəni əks etdirən əlavə və dəyişikliklər edilmişdir.

104. Dövlət Proqramının 5.9-cu bəndinin icrası ilə əlaqədar Birləşmiş Millətlər Təşkilatının "Korruptsiya əleyhinə Konvensiyası" 2005-ci il 30 sentyabr tarixində Azərbaycan Respublikası tərəfindən təsdiq edilmişdir. Bundan əlavə, Azərbaycan Respublikasının nümayəndə heyəti 2006-cı ilin dekabr ayında qeyd edilən konvensiyaya üzv olmuş ölkələrin Konfransının 1-ci sessiyasında iştirak etmişdir.

105. Dövlət Proqramının 5.10-cu bəndinin icrası ilə əlaqədar, Avropa Şurasının Korruptsiyaya Qarşı Dövlətlər Qrupu (GRECO) ilə əməkdaşlıq davam etdirilmişdir. 12-16 dekabr 2005-ci il tarixdə Azərbaycan Respublikasına GRECO tərəfindən dəyərləndirmə missiyası həyata keçirilmiş və 2006-cı ilin iyun ayında Azərbaycan Respublikası üzrə hazırlanmış hesabat müzakirə edilərək qəbul edilmişdir. GRECO Azərbaycan Respublikası üzrə hesabatında Azərbaycan hökuməti tərəfindən korruptsiyaya qarşı mübarizə sahəsində həyata keçirilən tədbirləri müsbət qiymətləndirilərək onların səmərəliliyinin daha da artırılması məqsədi ilə tövsiyələr vermişdir. Komissiya növbəti iclasında Avropa Şurasının korruptsiyaya qarşı mübarizə üzrə tövsiyələrinin icrası ilə bağlı məsələləri müzakirə etmiş, tövsiyələrin icrası ilə əlaqədar müxtəlif dövlət qurumlarının nümayəndələrindən ibarət işçi qrupun yaradılması barədə qərar vermişdir. Komissiya GRECO-nun tövsiyələrinin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar aidiyyəti dövlət orqanlarına təlimatlar vermişdir.

106. Dövlət Proqramının 5.11-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, İstanbul Antikorrupsiya Fəaliyyət Planı çərçivəsində İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı ilə əməkdaşlıq davam etdirilmişdir. 1-5 aprel 2006-cı il tarixdə bu təşkilat tərəfindən Azərbaycan Respublikasında tövsiyələrin icra vəziyyəti ilə əlaqədar dəyərləndirmə missiyası həyata keçirilmişdir. Səfər müddətində nümayəndə heyəti ilə müxtəlif dövlət qurumları və vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin görüşləri təşkil edilmişdir. 2006-cı ilin iyun ayında Azərbaycan Respublikası üzrə tərtib edilmiş tövsiyələrin icra vəziyyəti müzakirə edilmiş və İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı tərəfindən yeni məruzə qəbul edilmişdir. Təşkilatın ekspertləri tövsiyələrin icra vəziyyətini qənaətbəxş qiymətləndirmişlər.

107. Dövlət Proqramının 5.12-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar, Avropa Şurası tərəfindən Azərbaycan Respublikasına texniki yardımın göstərilməsi üçün missiya səfər etmişdir. Missiya çərçivəsində Avropa Şurası ekspertləri ilə razılaşdırılmış gündəliyə əsasən müxtəlif dövlət qurumları ilə görüşlər təşkil edilmişdir. Texniki yardım əsasən GRECO-nun tövsiyələrinin daha səmərəli həyata keçirilməsinə istiqamətlənmiş tədbirləri əhatə edəcəkdir.

Nəticə: Göstərilənləri nəzərə alaraq Komissiya qeyd edir ki hesabat dövründə Dövlət Proqramının icrası və ümumiyyətlə korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində tədbirlər müvəffəqiyyətlə davam etdirilmiş, Dövlət Proqramında nəzərdə tutulmuş əksər tədbirlər tam yerinə yetirilmişdir. Buna baxmayaraq Proqramının bir neçə bəndlərinin icrasında gecikdirmələr bas vermiş, bəzi mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən görülmüş tədbirlər və bununla əlaqədar təqdim edilmiş məlumatlar qənaətbəxş hesab edilməmişdir.

Hesabat dövründə Dövlət Proqramının icrası və korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində görülmüş tədbirlər korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə bağlı dəyərləndirmə aparən beynəlxalq və xarici dövlət qurumları tərəfindən müsbət qiymətləndirilmişdir. Bu qurumlar tərəfindən həyata keçirilən dəyərləndirilmələrdə Azərbaycan Respublikası ilə bağlı müsbət tendensiya özünü göstərmiş, dövlətin korrupsiyaya qarşı mübarizədə siyasi iradəsi dəstəklənmiş və bu tədbirlərin daha səmərəli davam etdirilməsi üçün müvafiq tövsiyələr verilmişdir. Bütün bu nailiyyətləri qiymətləndirərək Komissiya hesab edir ki, korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində tədbirlər davam etdirilməli, həmçinin Komissiyanın qeyd etdiyi çatışmazlıqların aradan qaldırılması üçün aidiyyəti dövlət orqanları tərəfindən zəruri tədbirlər görülməlidir. Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində həyata keçirdiyi tədbirlərin davam etdirilməsi üçün korrupsiyaya qarşı mübarizə və şəffaflığın artırılması üzrə yeni milli strategiyanın hazırlanması məqsədemüvafiqdir.